

Starvsblaðið

Ársrit 2016-2017

Aðalfundurin, mars 2017

TEMA

Robottarnir koma...

Talgildu Føroyar

Stríðsval um
nevndarsessir

Felags lønar-
skipan

TEMA

32

12

Sáttmála- avbjóðingar á Posta

Øll stórv fara nú
sum minsta mark
at uppfylla krøvini
í sáttmálanum.

5

Sáttmáli fyri flogternurnar

„Súlan“ leggur
saman við Starvs-
mannafelagnum.

Felags lønar- skipan í væntu

Kristina Háfoss vónar at
ein felags lønarskipan fer
at skapa meira rættvísi í
almennu lønunum.

Norðurlendskt ráðstevnuár

Starvsmannafelagið var vertur
fyri tveimum norðurlenskum
ráðstevnum í 2016.

LÍV

Stórhending
í føroyskari fak-
felagssøgu.

22

16

Uppskot til aðalfundin

Áminning: Uppskot frá limunum í Starvsmannafelagnum til ársaðalfundin skulu vera skrivstovu felagsins í hendi í seinasta lagi 7 dagar fyri aðalfundin.

Hetta merkir, at hevur tú eitt uppskot til broytingar í viðtøkum felagsins ella annað uppskot til aðalfundin, skal uppskotið vera skrivstovuni í hendi í seinasta lagi leygardagin 23. februar 2017.

Uppskot skulu sendast við telduposti til starvsmannafelag@starvsmannafelag.fo

ÚTGEVARI:
Starvsmannafelagið
J. H. Schrøtersgøta 9
Postsmoga 165
110 Tórshavn
Telefon 61 48 68
T-postur:
starvsmannafelag@starvsmannafelag.fo
Heimasíða: www.starvsmannafelag.fo

SKRIVSTOVUTÍÐ:
Mánadag - hósdag kl. 09.00-16.00
Fríggjadag kl. 09.00-15.00

TELEFON TÍÐ: kl. 10.00 - 15.00
Tó ikki mikudag

NEVND:
Súni Selfoss, formaður
Niels á Reynatúgvu, næstformaður
Svend Áge Seloy
Jóngerð Simonsen
Hilmar Augustinussen

FELAGSSKRIVARI:
Anna D. Johannesen

SAMSKIPARI:
Guðrið Joensen

RÁÐGEVI:
Dánjal Højgaard

TRYGGINGARRÁÐGEVI:
John Kjær, tlf. 21.81.87

SOSIALRÁÐGEVI:
Leif Olsen, tlf. 31.63.39

Starvsmannafelagið hevur umboð í
yrkisútbúgvingarráðnum, Skrásetingar-
eftirlitinum, nevndini fyri Handilsskúlan
og Javnstøðunevndini.

Starvsmannafelagið er limur í
Norðurlendsku felagsskapunum
SUN, NTR, NSO og
Altjóða felagsskapinum ISKA

STARVSBLADIÐ
verður sent limum Starvsmannafelagsins
ókeypis. Loyvt er at endurgeva tilfar,
ella partar av tilfari (myndir undantiknar)
treytað av, at keldan verður upplýst.

LAGT TIL RÆTTIS:
Dánjal Højgaard
Nevndin (ábyrgd)

UMBRÓTING, SNIÐGEVING,
PRENT OG LIÐUGGERÐ:
Føroyaprent, tlf. 31.45.55

NORÐURLENDSKT UMHVØRVISMERKI
Svanamerktur prentlutur 541705

PERMUMYND:
Fotostudio / Finnur Justinussen

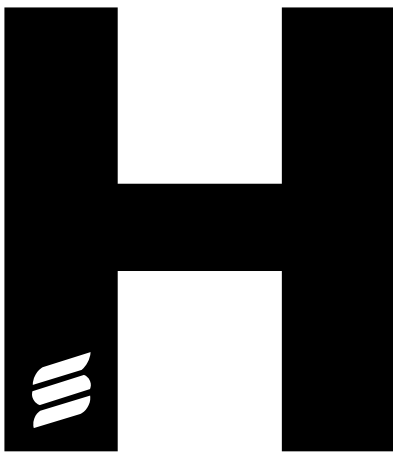

ODDAGREIN

Almenn lønarskipan, Talgildu Føroyar, nevndarval og Starvsblaðið í nýggjum hami. Hetta eru nøkur av evnunum, vit varpa ljós á í hesum ársriti frá Starvsmannafelagnum, sum kemur út í sambandi við, at felagið hevur aðalfund leygardagin 4. mars.

Súni Selfoss / formaður

Lønarskipan og talgilding á breiddanum

Hesaferð er aðalfundurinn heilt serligur, tí hetta er fyrstu ferð at vit hittast í okkara nýggja auditorium, í Smærni, sum varð tikið í brúk seinasta summar.

Nevndarval

Á aðalfundinum hesaferð standa tveir nevndarlimir fyri vali. Annar av hesum er næstformaður felagsins, Niels á Reynatúgvu. Skipanin hjá Starvsmannafelagnum er soleiðis, at nevndarlimir ikki kunnu sita longur enn trýggjar ferðir trý ár samhangandi, og hetta hevur við sær, at Niels nú fellur fyri hesi áseting, og má hann tí takka fyri seg á aðalfundinum hesaferð.

Eg fari her at nýta høvi at takka Niels fyri tíðina hann hevur virkað í nevnd felagsins. Hann hevur lagt eitt stórt og gott arbeiði eftir seg.

Hin nevndarlimurin, ið stendur fyri vali er Svend Áge Seloy.

framhald ///

Lønarskipan og talgilding á breddanum

/// Gestarøðari

Síðani Starvsmannafelagið gjørði strongdkanningina í 2014, er ljós av álvara varpað á henda álvarsliga trupulleika, sum hevur verið og partvís enn er ein tabusjúka. Serfrøðingar hava fyrri árum síðani spátt, at í 2020 verður strongd størsta fólkasjúka í okkara parti av heiminum.

Gestarøðarin í ár, Thomas Milsted, er ein av fremstu serfrøðingunum í Danmark, tá ið umræður strongd, trivnað og arbeiðsgleði. Hann er fyrrverandi leiðari í Center for Stress og Trivsel og er í dag m.a. limur í „Stresstænketanken“ og „Tænketanken Lighed i Sundhed“. Seinastu 15 árinu hevur hann verið ein tann mest nýtti fyrilestrahaldarin í Danmark á økinum. So hettar verður ein spennandi og áhugaverdur gestarøðari.

Ársfrágreiðingin í nýggjum hami

Ársfrágreiðingin, sum er tann fyrsta síðani eg tók við sum formaður í Starvsmannafelagnum, er nakað øðrvísi enn undanfarin ár, men hon fer framvegis, sum viðtøkurnar siga, at lýsa gongdina farna árið og ymsar tættir av virksemi felagsins. Samstundis sum vit eisini hyggja frameftir. Men hon verður greina og uppsett øðrvísi.

Í staðin fyrri, at hava ein langan samhangandi tekst er frágreiðingin her í blaðnum sett upp sum ein blanding av sjálvstøðugum greinum og smáum stubbum. Eg havi valt at gera frágreiðingina soleiðis í eini roynd at nútíðargera frágreiðingina og fyrri at lesarin kann fáa betri yvirlit yvir tekstin, við tí fyrri eyga at frágreiðingin verður lættari, betri og vónandi áhugaverdari at lesa.

Í blaðnum hesaferð lýsa vit tvey tema, sum kunnu fáa stóran týðning fyrri limirnar.

Nýggj almenn lønarskipan

Arbeiði er byrja við at kanna hvør lønarskipan skal koma í staðin fyrri verandi skipan, ið flestu okkara halda verða ov stívrna og ótíðarhóskandi.

Arbeidsbólkur er settur at gera hetta arbeiði. Málsetningurin hjá lønarnevndini er at náa einum (í øllum førum partvís) úrsliti, áðrenn komandi samráðingar, sum verða í heyst.

Eftir mínum tykki má lønarnevndin sum eitt tað fyrsta, finna útav hvat innihaldið í einari slíkari lønarskipan skal verða.

Av tí, at Starvsmannafelagið er eitt breitt fakfelag við nógvum starvsbólkom, er lítil ivi um, at felagið væntandi fær bestu nyttu av eini nýggjari lønarskipan.

Talgildu Føroyar

Talgilda framtíðin er spennandi, men hon reisir eisini nógvar spurningar.

Fyri fakfeløgini er eingin ivi um, at talgildingin av samfelagnum er og verður ein av størstu avbjóðingunum í framtíðini. Hyggja vit aftur í tíðina, til ídnaðarkollveltingina seinast í 18. öld, so er støðan í dag meinlík støðuni tá, við tað at fakfeløgini hava – og fara at hava – ein rættiliga sentralan leiklut í talgilda menningarsamfelagnum.

Um fakfeløgini ikki eru har at halda eitt vakið eyga við menningini og teimum fylgjum, ið standast av hesum, so verður eingin at verja verandi rættindi. Tað verður heldur eingin at gera nýggjar avtalur, ið eru lagaðar til arbeiðsmarknaðin, sum tá verður. Eisini mugu vit hava eitt vakið eyga við, at tað verður liviligt hjá øllum borgarum í samfelag okkara. /

*Hjartaliga
vælkomin á
ársaðalfundin
4. mars 2017*

SAMANLEGGING: Starvsmannafelagið og Føroya Arbeidsgevarafelag gjørdi í fjør heyst 2-ára sáttmála fyri kabinustarvsfólkið hjá Atlantic Airways. Hetta er fyrsti sáttmálin, síðani felagið hjá flogternunum, Súlan, legði saman við Starvsmannafelagnum fyri góðum ári síðani.

Sáttmáli fyri flogternurnar

Sáttmálin verður undirskrivaður.
F.v. Niels á Reynatúgvu, Anna
Johannesen og Súni Selfoss frá
Starvsmannafelagnum, og
Kristoffur Laksá frá Føroya
Arbeidsgevarafelag

Sáttmálin, sum varð undirskrivaður í Vinnuhúsinum 8. november, er galdandi til 31. oktober 2018.

Tað var í januar í fjør, at Súlan kastaði saman við Starvsmannafelagnum. Súlan, sum hevði sáttmála við Føroya Arbeidsgevarafelag, er nú áhugafelag í Starvsmannafelagnum.

Nevndin í Súluni hevur verið við til at fyrrireika og at samráðast um nýggja sáttmálan.

Sáttmálin er fyri tvey ár. Kabinustarvsfólkini fáa eina samlaða lønarhækking á 2,2 % fyrra árið og 2,3 % seinna árið. Hetta er á sama støði, sum hinir sáttmálarnir, sum Føroya Arbeidsgevarafelag hevur gjørt síðan mai 2016.

Øll undir sáttmálan

Tað hevur nú eydnast at fáa øll kabinustarvsfólkini undir sáttmálan. Tað vil siga ikki bert flogternurnar, sum eru í vanligum starvi við fastari støði í

Føroyum. Men eisini tær, sum arbeiða sum „freelansarar“ og tær, sum hava fasta støði í Danmark.

So statt hava vit fingið skipað viðurskifti fyri øll kabinustarvsfólkini hjá Atlantsflogi.

Meira heilskapað

Fyrimyndin í samráðingunum var sáttmálin fyri almenna partafelagið Føroya Tele, sum hevur roynst rættuliga væl.

So langt rukku vit ikki hesaferð, men sáttmálin er tó eitt gott stig á leiðini.

Sammett við gamla sáttmálan er talan um meiri enn 20 ítøkiligar

betringar í sáttmálanum, sum geva flogternunum betri trygd í setanini enn tær høvdu frammanundan. Talan er um betri rættindini t.d. í sambandi við sjúku, uppsøgn, rættindi til eftirsitløn og ólönt farloyvi. Og ikki minst eina nógv sterkari álitisfólkaskipan.

Sáttmálarættindi verða ikki vunnin í einum høggi. Men við semjuni frá november hava vit fingið ein meira heilskapaðan sáttmála fyri flogternurnar. Við hesum er tann fyrsti tryggji steinurin nú lagdur sum grundstøði fyri einum enn betri sáttmála fyri flogternurnar hjá Atlantic Airways. /

TEMA

**Talgildu
Føroyar**

Robottarnir

Í kjallaranum í Tjaldurs
Apotekið í Havn

TALGILDU FØROYAR: Súni Selfoss, formaður í Starvsmannafelagnum, rópar varskó, nú hol veruliga verður sett á talgildu menningina av samfelagi okkara. Ikki tí hann vil seinka ella steðga menningini, men tí hann saknar eina fráboðan frá politiska myndugleikanum um, hvat skal henda við teimum starvsfólkunum, sum eru í vanda fyri at liggja ímillum, tá tær manuella uppgávarnar vera automatiseraðar. Í lötuni er tað upp til hvønn einstakan stovn at gera av, hvat hendir, men landsstýriskvinnan við figgjarmálum er samd við formanninum í, at tað skal koma ein felags útmelding frá myndugleikanum.

Tekstur: Sveinur Tróndarson / Myndir: Fotostudio/Finnur Justinussen

koma...

Tað hoyrist ikki eitt orð í kjallaranum á Tjaldurs Apoteki, tá viðskiftafólkini á veghæddini skulu hava umbidna heilivágin. Tí har er ikki eitt menniskja.

Ístaðin hoyrist káma ljóðið frá robotinum, sum koyrir aftur og fram, og hydrauliska hvinið, tá hann fer upp og niður millum hillarnar og tekur ein av teimum 24.000 pakkunum hvørja ferð.

Fyrr var tað soleiðis, at tá eitt viðskiftafólk kom inn á eitt apotek eftir heilivági, vóru recepturnar hondskrivaðar og heilivágspakkarnir lógu í skuffum í erva.

Men tann tíðin er farin. Nú liggur heilivágurin skipaður í teimum mongu hillunum í kjallaranum. Og ístaðin fyri at tað eru mannahendur, sum

taka eina eskju fyri og aðra eftir, er tað ein robottur, eitt tólmenni, sum tekur eskjurnar og sendir tær upp í avgreiðsluna.

Vælkomin til gerandisdagin á einum føroyskum apoteki anno 2017. Ella væl komin til gerandisdagin á Tjaldurs Apoteki, sum hann hevur verið seinastu 10 árin. Tí tað var longu í 2008, at landsins størsta apotek tók ta nýggju tæknina í brúk.

Og hóast broytingin var stór, var avgerðin sambært Hjalta Gunnarstein, sum er fyrilivssettur landsapotekari, ikki bara røtt. Hon var eitt stórt framstig.

– Robotturin hevur nógvar fyrimunir. Vit hava við robotinum ikki bara automatiserað útleveringina av heilivági. Vit hava eisini fingið leysgivið fólk, sum vit kunnu brúka til aðrar

uppgávar, sum eru lagdar á apoteksverkið. Og so hava vit eisini umlagt alt arbeiði við receptum, so tær nú eisini eru talgildar, og tað hevur m.a. við sær, at vit hava nógv betri hagtalstilfar um heilivág og heilivágsnýtslu, sigur Hjalta Gunnarstein.

Minka um manuella arbeiðið

Ein annar stovnur, sum seinnu árin hevur brúkt nógva orku til at automatisera mannagongdir, sum fyrr vóru manuellar, er Taks.

Fara vit bara eitt sindur aftur í tíðina minnst tey flestu, at tey skuldu brúka tíð til at finna røttu upplýsingarnar, skriva teir inn á sjálvuppgávuna og ognaruppgerðin og so senda myndugleikanum skjølina.

framhald ///

TEMA

Talgildu Føroyar

/// Men tá var vísan bara hálvkvøðin. Tá myndugleikin hevði fingið fatur á skjølunum, skuldu tey tastast inn í KT-skipanina, so arbeiðast kundi við teimum. Og uppafturn áðrenn tað, skuldi skatturin útroknast við hond við støði í upplýsingunum frá skattaborgaranum.

Men nú er alt tað søga og hevur verið tað í nógv ár. Nú er alt tað sjálvvirkandi. Taks liggur inni við øllum upplýsingunum, og tí skal skattaborgarin í dag bara vátta at tað sum stendur í skráunum hjá myndugleikanum er tað rætta. Og um tað ikki er, skal borgarin gera tær neyðugu broytingarnar. Broytingarnar vera gjørdar umvegis heimasíðuna borgaragluggin.fo, sum er nýggja brúkaraflatan hjá brúkarunum hjá Taks.

Sambært Eyðuni Mørkøre, stjóra á Taks, eru broytingarnar, ella menningin um man heldur vil tað, eitt úrslit av einum ynski um at veita eina betri, neyvvari og eisini bíligari tænastu.

– Við nýggju tænastuni flyta vit fólk frá at gera manuellar uppgávur til at arbeiða við fólk og at veita skattaborgaranum eina betri tænastu, sigur Eyðun Mørkøre.

Hann viðurkennir, at broytingarnar hava broytt stovnin, tí seinastu átta árin er talið av starvsfólkum minkað við 23. Men hann heldur tó, at talan í dag er um ein betri stovn enn fyri

átta árum síðan, tí tænastan, sum Taks veitir í dag er betri enn hon var. Og í dag arbeiða fólkini við kundatænastu og eftirliti ístaðin fyri tíðarkrevjandi

FAKFELOGINI MUGU UPPÍ NÚ

– Eg haldi, at tað er eingin ivi um, at talgildingin av samfelagnum verður ein av størstu avbjóðingunum í framtíðini. Hyggja vit aftur til ídnaðarkollveltingina, so er støðan í dag meinlik støðuni tá, við tað at fakfeløgin hava og fara at hava ein rættuliga sentralan leiklut í tí talgilda menningarsamfelagnum.

Tað sigur Súni Selfoss, formaður í Starvsmannafelagnum, í samband við at ferð nú er sett á arbeiði við at talgilda samfelagið.

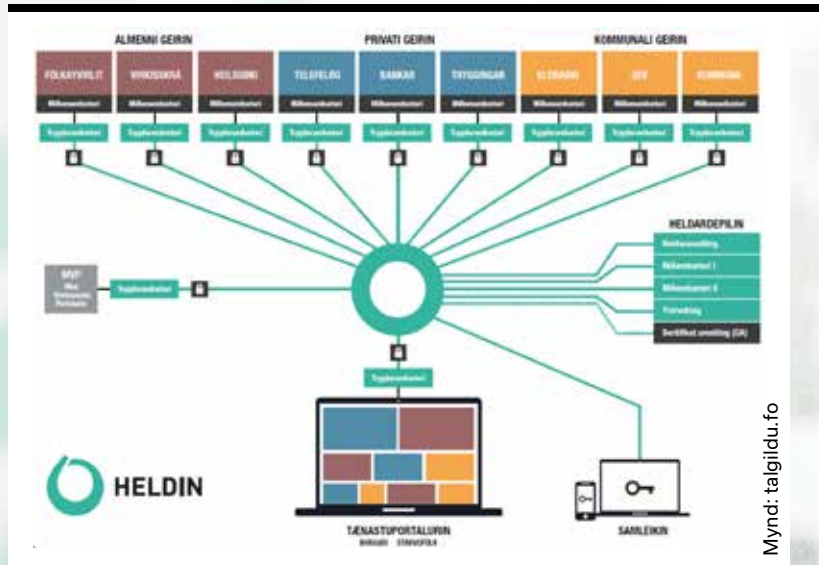
Hann hevur ein illgruna um at starvsfólkini, og tað eru serliga tey í lægra enda av stiganum, eru í vanda fyri at liggja í klemmu, og tí rópar hann varskó. Tí vil hann eisini hava, at myndugleikarnir longu nú geva til kennar, hvat teir ætla og hvussu rættindini hjá starvsfólkunum vera tryggjað sum frægast.

– Um fakfeløgin ikki eru har til at halda eitt vakið eyga við menningini og teimum fylgjum, ið standast av hesum, so verður eingin at verja verandi rættindini. Tað verður heldur eingin at gera nýggjar avtalur, ið eru lagaðar til arbeiðsmarknaðin, sum tá verður. Eisini mugu vit hava eitt vakið eyga við, at tað verður liviligt hjá øllum borgarum í samfelag okkara, sigur hann.

Tað er ikki fyri at leggja forðingar fyri samfelagsmenningini, at fakfeløgin eftir hansara tykki mugu takast við uppá ráð longu nú.

– Vit skulu ikki leggja forðingar, sum man gjørdi í seinnu helvt av 18. øld, men vit skulu vera á varðhaldi og fylgja við hvat hendur við teimum, sum eru í vanda fyri at missa sítt starv av broytingunum, sigur Súni Selfoss. /

„Vit skulu vera á varðhaldi og fylgja við hvat hendir við teimum, sum eru í vanda fyri at missa sítt starv av broytingunum“ /SÚNI SELFOSS

Heldin er partur av talgildini og er samskiptispallurin, sum ger tað møguligt at knýta KT-skipanir saman. Samskiptið er bronnglað, so upplýsingar ikki enda á skeivum hondum og stórir dentur er lagdur á trygdina.

uppgávum, sum skjótari og betur kunnu gerast sjálvvirkandi.

Hvussu við starvsfólkunum?

Á skrivstovuni hjá Starvsmannafelagnum í J. H. Schrøtersgøtu í Havn, situr formaður felagsins, Súni Selfoss, og hugleiðir um talgilding og automatisering.

Í hansara hugaheimi kann broytingin, ella menningin, um tað er tað orðið man heldur vil brúka, í mangar mátar samanberast við tað sum hendi í 18. öld, tá ídnaðarkollveltingin broytti Evropa. Nú fara vit bara stigið víðari, inn í eitt nýtt tíðarskeið.

Og hóast formaður Starvsmannafelagsins ongar ætlanir hevir um at forða ella steðga tækniligu menningini, vil hann fegin hava at vita frá myndugleikunum, hvat skal henda við teimum starvsfólkum, sum eru í vanda fyri at liggja í klemmu í talgildingini og automatiseringini.

– Vit vita, at tá farið verður undir slíkt automatiseringsarbeiði, sum vit síggja nú og hava sæð onkustaðni í

fleiri ár, so merkir tað broytingar fyri starvsfólkini. Tað kann hava við sær, at tørvin á starvsfólki minkar, og fyri okkum hevir tað týdning at fáa at vita, hvussu myndugleikin fyriheldur seg til ta broytingina. Hvussu starvsfólkini skulu fyrihalda seg. Og hvussu vit skulu fyrihalda okkum, sigur Súni Selfoss.

Nú hava vit í byrjanini av hesum teksti nevnt tveir stovnar, sum longu hava gjørt stórar broytingar á tækniliga økinum, og felags fyri teir báðar stovnararnar er, at teir hvør í sínum lagi sjálvir hava tikið sær av teimum avbjóðingum, sum starvsfólkini hava fingið av broytingunum.

Hetta er tann eini av kjarnuspurningunum hjá formanni Starvsmannafelagsins. Skal tað vera ein uppgáva hjá hvørjum einstøkum stovni sær? Ella skal almenni arbeiðsgevarin gera eina mannagongd sum skal brúkast, tá manuellar uppgávur vera automatisaðar. Tað er eingin ivi um, hvat Súni Selfoss heldur.

framhald ///

EFFEKTIVARI OG BETRI

Spurningurin um, hvat fæst burtur úr at talgilda Føroyar valdast eygað sum sær.

Fakfeløgini síggja vandan fyri, at fleiri fólk missa arbeiði, meðan myndugleiki, vinnulív og kanska borgarar eisini síggja tað sum ein fyrimum, at tey sleppa frá at renna frá Peri til Pól, tá eitt ella annað skal avgreiðast.

Verkætlanarstjórin í Talgildu Føroyum, Nicolai M. Balle, viðurkennir, at tá farið verður undir slíkt effektiviseringsarbeiði, er sjálvandi ein vandi fyri, at størv hvørva, og tí mugu allir partar sjálvandi hava í huga, hvussu tann spurningurin verður loystur.

– Málið við Talgildu Føroyum er at veita borgarunum eina effektivari, betri og víðkaða tænastru enn vit hava í dag. Hvat hvør einstakur fær burturúr, valdast sjálvandi hvønn leiklut tey hava í samfelagnum. Fíggjarmálaráðið sær kanska nakrar møguleikar fyri sparingum, vinnumálaráðið fyri vøkstri og borgarin, at hann fær eina betri tænastru, sigur Nicolai M. Balle.

Fyri at røkka hesum málinum er lögð ein strategi, sum í trimum pørtum snýr seg um at gera ein talgildan samleika, so borgarin bara hevir ein brúkaralykil, tá hann skal brúka almennar – og privatar – tænastru, har skal gerast ein felags portalur, so tað bara er eitt stað at fara til og so skal gerast ein tryggur KT-struktur, har allar grundupplýsingarnar um borgararnar skulu liggja.

– Vit hava í dag fleiri ymiskar skipanir, sum allar skulu viðlíkahaldast, men við einari felags skipan við grundupplýsingum, verður tað einfaldari og tryggari hjá øllum pørtum, sigur Nicolai M. Balle.

Hann er sum sagt greiður yvir, at hetta kann hava broytingar við sær fyri starvsfólk, sum í dag taka sær av hesum uppgávum, og tann partin mugu myndugleikarnir fyrihalda seg til.

– Fyri samfelagið hevir tað í øllum førum stóran týdning, at vit sjálv stýra talgildingini av Føroyum, og tað er tað vit gera við hesari verkætlanini, sigur Nicolai M. Balle. /

/// – Eg sakni eina fráboðan frá myndugleikunum um hetta, og eftir mínum tykki eigur henda fráboðan at koma nú. Áðrenn vit koma ov langt í tilgongdini, sigur Súni Selfoss.

Hann hevur eisini ein annan spurning:

– Vit vilja fegin hava at vita, hvat høvuðsendamálið við talgilding og automatisering er. Eru tað sparingarnar sum standa fyrst? Ella er tað fyri at veita borgarunum eina betri tænstu? Okkara uppgáva er at vera ein aktivur viðspælari í menningini, men okkara uppgáva er eisini at verja starvsfólkini, so tey ikki vera slept uppá fjall, sigur formaðurin í Starvsmannafelagnum.

Brúka nógva orku til menning

Hjá Taks hava tey seinastu átta árin ella har á leið, brúkt nógva orku til tekniskar umleggingar.

Sambært Eyðuni Mørkøre hevur tað sum nevnt havt við sær, at starvsfólkatalið er lækkað við 23, sum, sambært honum, øll eru farin við vanligari frágongd.

– Vit skapa ein pall, sum í framtíðini fer at gera tað møgulegt at samskipa data og upplýsingar, sigur Nicolai M. Balle, verkætlanarstjóri hjá Talgildu Føroyum

– Men broytingin hevur eisini við sær, at vit mugu flyta starvsfólkini til aðrar uppgávur, og tá hava vit brúkt orku til at menna tey starvsfólkini, so tey eru klár til at taka við nýggju avbjóðingunum, sigur Eyðun Mørkøre.

Apoteksverkið var í nøkulunda somu støðu, og eisini har valdi stovnurin at uppstiga tey starvsfólkini, sum lógu ímillum.

– Vit kundu sagt fólk upp fyri at spart pening beint tá, men vit vistu at vit komu at fáa brúk fyri meira starvsfólki seinni, tí vit fingur aðrar uppgávur, og tí valdu vit at uppstiga tey starvsfólkini sum vóru og geva teimum

møguleikan at halda fram, sigur Hjalti Gunnarstein.

Men tað eru ikki allir stovnar sum hava peningin tókan, tá farið verður undir talgilding, og tí er neyðugt, at myndugleikin er við – og tekur ábyrgd. Tað sigur Edvard Heen, stjóri í Almannaverkinum.

– Tað er skilagott at automatisera og talgilda so nóg sum man kann, tí tað kann fyri tað fyrsta loysa arbeidsorku frá teimum manuella uppgávanum, sum krevja nógvar arbeidstímar, og hesir kunnu so brúkast til at bota um sambandið við viðskiftafólkini og at veita betri tænastur, sigur Edvard Heen.

STRATEGIIN ER GREIÐ

– Málið hjá okkum er at flyta fólk frá manuella inntøppingaruppgávum til at taka sær av kundum og til at hava eitt betri eftirlit. Hesari ætlan hava vit arbeitt eftir í nóg ár, og so hvørt sum vit hava broytt arbeidsøki, hava vit flutt fólkini til at taka sær av øðrum uppgávum. Tað inniber eisini, at vit uppstiga fólkini til nýggju arbeidssuppgávarnar.

Tað sigur Eyðun Mørkøre, stjóri á Taks, tá hann greiðir frá broytingunum, sum stovnurin hevur verið ígjøgnum seinastu mongu árin.

Fara vit nóg langt aftur, var alt arbeidið, sum hevði við skattamyndugleikan – og toll fyri tað eisini – manuelt. Bæði hjá borgarunum og vinnuni, og hjá myndugleikanum. Men soleiðis er ikki longur. Sum árin eru gingin, hevur Taks lagt arbeidið um, og í dag er ein stórus partur av arbeidinum automatiseraður.

Tað hevur broytingar við sær fyri starvsfólkini, við-

gongur stjórin, og tað hevur man alla tíðina verið tilvitaður um. Tí hevur stovnurin eisini brúkt orku til at uppgradera førleikarnar hjá starvsfólkunum, so tey kunnu flytast til nýggjar uppgávur.

– Men sjálvandi hava vit minkað um starvsfólkahópin. Tað sigur seg næstan sjálv, tí tá tú automatiserar uppgávur, so skal minni arbeidsorka brúkast uppá tann partin. Men tey, sum eru farin, eru farin náttúrliga, tað vil siga, at tað eru fólk sum antin hava valt at fara sjálvi, ella fólk sum eru farin frá fyri aldur, sigur Eyðun Mørkøre.

Hann leggur afturat, at tey á stovninum hava tað mál, at bæði stovnur og starvsfólk alla tíðina skulu flyta seg frameftir, og tí vil leiðslan fegin hava, at starvsfólkini eru opin fyri menningarmøguleikum.

– Eftir okkara tykki er hetta rætti vegurin fram, tí tað gagnar stovni og starvsfólki, og tá er størri mogleiki fyri, at tað eisini gagnar skattaborgarunum, sigur stjórin á Taks. /

„Tá vit sjálvi velja at stýra talgildingini, verður tað gjørt eftir okkara tørvi, og tað hevur ómetaliga stóran týdning fyri samfelagið“ /KRISTINA HÁFOSS

Mugu fylgja tíðini

Tá verkætlanin var sett í verk, vóru tað Johan Dahl, landsstýrismaður við vinnumálum, og Jørgen Niclasen, landsstýrismaður við fíggjarmálum, sum høvdu ábyrgdina. Nú eru tað Poul Michelsen og Kristina Háfoss, sum hava ábyrgdina av somu málaráðum, og henda samgongan hevur tikið verkætlanina hjá undanfarnu samgongu til sín.

– Antin velja vit at taka málið í egnar hendur og skipa talgildingina sjálvi, ella kunnu vit enda við at fáa tað kroyst niðuryvir okkum. Tá hava vit lítil ella onga ávirkan á, hvussu tað sær út, og tí er hetta eitt skilagott stig, sigur Kristina Háfoss.

Og hon er lutvíst samd við formanninum í Starvsmannafelagnum. Uppgávan at syrgja fyri, at starvsfólkini koma væl víðari, um tey t.d. missa arbeiði, skal takast í fullum álvara.

– Eftir mínum tykki er tað uppgávan hjá stovnunum at skipa fyri. Teir skulu lýsa avleiðingarnar fyri sítt arbeiðsøki, men sjálvandi skal landið – t.d. Lønardeildin – vera við. Tí skal Lønardeildin eftir mínum tykki mennast, so hon klárar at lyfta uppgávuna, sigur Kristina Háfoss.

Spurningurin er so, nær stigini vera tikin. Sambært formanninum í Starvsmannafelagnum skal tað gerast alt fyri eitt, so starvsfólkini vita, hvar tey eru:

– Vit skulu verða ein aktivur partur av talgildu menningini, og vit skulu krevja, at vit eru heilt har frammi í samstarvinum við avvarðandi myndugleikan. Og vit skulu syrgja fyri, at starvsfólkini eru við, har avgerðirnar verða tiknar og sostatt við til at mynda sína egnu framtíð, sigur Súni Selfoss. /

STÓRIR FYRIMUNIR VIÐ TALGILDING

Kristina Háfoss, landsstýriskvinna við fíggjarmálum er sannførd um, at arbeiðið, sum er sett í verk við verkætlanini Talgildu Føroyar, verður ein stórir fyrimunur fyri bæði land, borgarar og vinnulív.

Arbeiðið verður skipað soleiðis, at har skal millum annað gerast ein talgildur samleiki, og hann fer at hava við sær, at tað verður einfaldari hjá borgarunum at logga seg á tær ymsu skipanirnar.

– Sum stóðan er nú, skulu brúkararnir minnst til eina ørgrynnu av loyniorðum til nógvar ymiskar skipanir. Men við nýggja talgilda samleikanum fáa vit eina skipan, sum kann brúkast til allar skipanirnar. Eisini netbankarnar, tí bankarnir hava jú forplikað seg til at brúka hesa skipanina, sigur Kristina Háfoss, landsstýriskvinna við fíggjarmálum.

Men tað eru eisini aðrir móguleikar, sum kanska ikki hava verið so nógv frammi. Tað er millum annað, at ein felags plattformur kann gera tað móguligt hjá fólki sum búgva á útoyggj og kortini brúka tær tænastrnar, sum ikki eru atkomiligar í dag.

Tað týdningarmesta er tó sambært Kristinu Háfoss, at nú eru tað vit sjálvi, sum gera av, hvussu vit skulu skipa okkum.

– Vit kunnu illa velja at lata vera við at talgilda ella automatisera. Gera vit tað, er vandi fyri at vit gerast eftirbátur í ólukkumát, og vandi er eisini fyri, at vit fáa skipanir smoygdar niður yvir okkum. Tá vit sjálvi velja at stýra talgildingini, verður tað gjørt eftir okkara tørvi, og tað hevur ómetaliga stóran týdning fyri samfelagið, sigur landsstýriskvinnan við fíggjarmálum. /

Men stóru stovnarir, sum t.d. Almannerkið, hava ikki nógv at gera av, tá tað snýr seg um játtan, og tí má myndugleikin spæla við, leggur stjórin á Almannerkinum afturat.

Gevur stórar móguleikar

Hjá Talgildu Føroyum hava tey nú verið í gongd síðan á sumri í 2015, og málið er at skipa soleiðis fyri, at borgarar og virkir kunnu samskifta og avgreiða síni viðurskifti við tað almenna, at tænastrnar hjá tí almenna og hjá vinnuni eru tøkara á netinum og at veitingar og mannagongdir í tí almenna eru talgildar.

Málið við verkætlanini er at nútímansgera vælferðina og tænastrnar hjá borgarunum, at útvega fyrirteytir fyri at almenni geirin kann effektiviserast og at bøta um kappingarføri og skapa størri vøkstur og framleiðsluorku.

Nicolai M. Balle er verkætlanarstjóri hjá Talgildu Føroyum, og hann skilir sum so, at formaðurin í Starvsmannafelagnum ivast, tí hóast verkætlanin hann er leiðari fyri, ikki er ein effektiviseringsverkætlan í sjálvum sær, er rættiliga sannlíkt, at hon fer at hava effektiviseringar við sær.

– Vit skapa ein pall, sum í framtíðini fer at gera tað móguligt at samskipa data og upplýsingar, og tað kann hava við tíðini hava sparingar við sær. Tí er tað ivaleyst skilagott at hava tann partin við, men tað er ikki ein uppgáva sum vit í Talgildu Føroyar hava nakað við at gera, sigur Nicolai Balle.

UPPRUDDING: Posta hevur avgjørt at broyta setanirnar hjá nøkrum starvsfólkum, eftir at Starvsmannafelagið hevur víst á, at setanirnar ikki livdu upp til sáttmálan. Øll størv í sáttmálaækinum fara nú sum minsta mark at uppfylla krøvini í sáttmálanum.

Tekstur og myndir: Dánjal Højgaard

Sáttmála- avbjóðingar á Posta

Seinastu mánaðirnar hevur Starvsmannafelagið havt serligt fokus á lønar- og sáttmálaviðurskiftunum í P/F Posta.

Sáttmálin fyri Posta er – eins og hinir sáttmálarnir hjá felagnum – ein økis-sáttmáli. Tað merkir, at sáttmálin skal haldast fyri øll starvsfólk, sum gera arbeiðið, sáttmálin fevnir um. Sama um tey eru limir í Starvsmannafelagnum ella ikki.

Kanningar hjá Starvsmannafelagnum váttaðu, at fólk vóru sett í starv við treytum, sum vóru í andsøgn við sáttmálan, bæði hvat viðvíkur løn, arbeiðstíð, eftirløn og yvirtíð. Hesi starvsfólk vóru eftir øllum at døma

ikki limir í Starvsmannafelagnum, tá ið tey undirskrivaðu setanarskrivini. Nøkur teirra hava kortini lima seg inn seinni.

Rætta upp

Starvsmannafelagið kærði málið í fjørheyst og síðani hava jaligar samráðingar verið við Føroya Arbeidsgevarafelag og Posta um eina tillaging av setanarskrivunum.

Arbeidsgevararnir hava greitt boða frá, at sjálvandi skal sáttmálin haldast.

Tað merkir, at persónligu setanarskrivini nú verða broytt, so at tey sum minstamark lúka ásetingarnar í sáttmálanum hjá Starvsmannafelagnum fyri Posta. Sum skilst hevur talan verið um meiri enn 20 kontraktir. Ávís

leiðslustørv á Posta hava tó verið hildin uttanfyri broytingina.

Broytingin merkir, at Posta framhaldandi fær móguleika fyri at geva starvsfólkunum betri løn og sømdir enn sáttmálin gevur teimum og sum tað í summum førum eisini hevur verið gjørt. Sáttmálin ásetir bert minsta markið.

Tagnarskyldan burtur

Ein trupulleiki í málinum hevur verið, at starvsfólkini, ið hava havt persónligar kontraktir, hava fingið álagt tagnarskyldu um síni setanar- og lønarkor. Álitisfólkini eru heldur ikki sloppin at síggja innihaldið.

Hetta hevur Starvsmannafelagið átalað, tí felagið metir, at hetta er í andsøgn bæði við setanarlóggávu og sáttmála. Fyri felagið hevur tað t.d.

FAKTA:

P/F Posta er alment partafelag undir Vinnumálaráðnum, og Starvsmannafelagið hefur sáttmála við Føroya Arbeiðsgevarafelag fyri Posta.

Undir gamla Postverkinum vóru starvsfólkini limir í Postfelagnum. Tá virkseimið var umskipað yvirtók Starvsmannafelagið sáttmálaøkið.

Felagið hefur sáttmálar við Føroya Arbeiðsgevarafelag fyri tvey onnur partafeløg, Føroya Tele og Atlantic Airways.

Umframt nevndu partafeløg hefur Starvsmannafelagið sáttmálar fyri tey alment settu, t.v.s. starvsfólk hjá landinum og kommunum.

havt týdning, at álitisfólkini kunnu síggja setanirnar, so at tey kunnu røkja sína eftirlitsuppgávu.

Áðurnevnda tagnarskylda fellir nú eftir øllum at døma burtur, og tað fegnast Starvsmannafelagið um.

Kappingarklausular

Ein onnur avbjóðing á Posta hefur verið, at setananarskrivini fyri ávísar starvsbólkar hava innihildið kappingarklausular.

Posta hefur mett, at klausularnir hava verið neyðugir fyri at verja fyrirtøkuna, tá ið fólk í lyklastørvum eru farin úr starvi. Starvsmannafelagið hefur tó mett, at klausularnir eru farnir ov vítt og hava raka órímiliga hart, uttan at geva tilsvarendi lønarsamsýning. Okkara sjónarmið hefur verið, at galdandi lóggáva, serliga marknaðar-

føringslógin, hefur givið Posta neyðugu verjuna, og at klausularnir tí hava verið óneyðugir.

Starvsmannafelagið setir sítt álit á, at trupulleikin, sum vit hava víst á, verða loystur.

Setanir eftir sáttmála

Í 2016 hefur felagið eisini gjørt Posta vart við, at felagið heldur tað vera ein trupulleika, at størv vóru lýst leys í sáttmálaøkinum, uttan at tilskilað er, at størvini verða sett sambært sáttmála felagsins.

Vit hava eina vón um, at Posta vil rætta hettar. Størv, sum hava verið lýst leys í seinastuni hava víst til sáttmálan hjá Starvsmannafelagnum.

Fáir limir

Posta er tað av sáttmálaøkjunum hjá Starvsmannafelagnum, sum hefur lutfalsliga nógv fægstar limir.

Organisatiónsprosentíð í okkara sáttmálaøkjum liggur sum heild væl omanfyri 90 %. Á Posta liggur tað tó helst niðanfyri 70 %, vísir ein leyslig meting hjá felagnum. Limatalið á virkinum er lækkað støðugt, síðani felagið yvirtók sáttmálaøkið frá Postfelagnum í 2007.

Nú øll størv í økinum verða sett við útgangsstøði í sáttmálanum, vónar Starvsmannafelagið, at limatalið á Posta eisini fer at vaksa aftur.

Í sáttmálanum fyri Posta stendur, at tá nýggj fólk vera sett í økinum, skal felags álitisfólk fáa høvi at greiða frá limaskapi í felagnum, áðrenn setanarprógvið verður undirskrivað. /

FELAGSTÍÐINDI

NØGDSEMISKANNING: Fyri fyrstu ferð nakrantíð hevur Starvs-
mannafelagið spurt sínar limir hvat teir halda um felagið.

HUGNAKVØLDIÐ

Árliga hugnakvøldið hjá Starvs-
mannafelagnum var fríggjakvøldið 4.
november 2016. Tað var fullteknað,
95 luttakarar høvdu meldað seg til
tiltakið.

Sum vant var spurnakapping á
skránni. Hesaferð var tað eitt blandað
lið, ið vann. Luttakararnir umboðaðu
Vørn, Býarbókasavnið, Vága komm-
unu og Havstovuna og fingtu teir steyp
til ognar og eina gávu hvør.

Annars fingtu fólk mat og drekka.

Vit vóru undirhildin av fólkakæra
Kára P. Harafturat var felagssangur á
skránni.

Hugnakvøldið í Starvsmannafelagnum
hevur leingi verið eitt av føstu limatil-
tøkunum í skránni hjá felagnum.

AVSLÁTTARAVTALUR

Avtalan við Bilasøluna á Vegnum
Langa varð longd í 2016 og
gevir sama avsláttur.
Somuleiðis hava vit
longt avtaluna við
Bailine. NoaNoa og
Sirri eru nú saman
á Áarvegnum og
eita Staðið. Vit hava
eisini endurnýggjað
avtaluna við tey.

**Nýggjar avsláttar-
avtalur eru gjørdar við
hesar fyrítøkur:**

- Klædnahandilin Gunnvá,
Dr. Jacobsens gøta, Tórshavn
- Klædnahandilin Hennara,
Áarvegur, Tórshavn
- Aurora Hár,
J. C. Svabos gøta, Tórshavn
- Rib62, Bakkavegur 2, Velbastaður
- Ansni, Hoyvíksvegur 61, Tórshavn

Vit fóru í gongd við
kanningina í oktober/
november 2016. Av
umleið 2.000 limum
svaraðu 915.

*Til flestu spurningarnar
vóru svarmøguleikarnir hesir:*

- sera ósamd/ur
- ósamd/ur
- hvørki samd/ur ella ósamd/ur
- samd/ur
- sera samd/ur

Í kanningini vórðu svarini umroknað
til eitt miðtalt millum 0-5. Liggur
miðtaltið omanfyri 3 verður tað mett
at vera í lagi, er miðtaltið 4 er tað gott
og 5 er sera gott.

Samanumtikið vóru svarini oman-
fyri 3, sum er í lagi. Tó vóru tað nøkur
fá svar, ið lógu beint undir 3, og okkurt
beint á 3.

Á góðari leið - men pláss fyri batum

Jalig heildarmynd

Nógv gott er at gleðast um.

Til dømis halda limirnir, at felagið
hevur ein týðningarmiklan leiklut í
samfelagnum og er væl fyrireikað at
møta framtíðar krøvum, ið verða sett
einum framkomnum fakfelag.

Limirnir hava rímliga gott álit á, at
Starvsmannafelagið tekur sær av teirra
áhugamálum sum arbeidstakarar.

Teir eru rættuliga væl nøgdir við
limaskapin í felagnum sum heild, og
hugurin til útmelding, sum feløg í
grannalondum hava upplivað seinnu
árin, er ikki frammaliga í huganum
há limunum í Starvsmannafelagnum.

Pláss fyri batum

Okkurt kundi tó verið betri.

Limirnir halda millum annað, at
felagið eigur at verða meiri sjónligt
úti á arbeidsplassunum. Nakað, sum
felagið ætlar at gera meiri við, við títtari
vitjanum á arbeidsplassunum.

Kunnleikin um arbeiðið at stovna
fleiri fakbólkar í Starvsmannafelagnum
er heldur ikki nógv stórvur. Har kom

Tey fýra starvsfólkini í umsitingini hjá Starvsmannafelagnum, Dánjal Højgaard, Anna Johannesen, Guðrið Joensen og Súni Selfoss.

miðaltalið akkurát upp á 3. Av røttum skuldi hetta verið hægri. Í sambandi við stovnanina av fakbólkkum sendi felagið javnan teldupostar til limirnar um átakið, og skipaði fyri fleiri stovnandi fundum. Um hetta er skeiv manna-gongd, ið varð nýtt ella tí at limir ikki meta at tað er neyðugt við fakbólkkum skal ikki verða sagt, men áhugin at luttaka á fundunum var ikki stóur. Arbeiðið at stovna fleiri fakbólkar er fyribils lagt stilt.

Tað liggur á markinum til ikki at vera í lagi við kunningini til limirnar, um hvat sáttmálin inniber og hvørjar limafyrirminur tey hava. T.d. tá um-ræður slag av tryggingum, ið tey eru umfata av og hvørja ráðgeving og tæ-nastur felagið bjóðar, t.d. ókeyppis sak-førarahjálp. Hetta kann gerast betri.

Spurt var hvussu ofta limir hyggja inn á heimasíðuna og facebook-síð-una hjá felagnum. Vit høvdu kanska væntað, at størri áhugi var fyri hes-um miðlum, nú felagið hevur lagt størri dent á hesar tæ-nastur, eftir at Starvsblaðið er farið úr fýra niður í

eina útgávu pr. ár. Men har var úrs-litið ikki nøktandi, og neyðugt er at marknaðarføra elektronisku miðlarnar betri fyri limunum.

Minst ájavnt grannarnar

Hetta er fyrsta nøgdsemiskanningin, sum Starvsmannafelagið hevur gjørt. Vit hava sæð slíkar kanningar hjá okk-ara systurfeløgum í norðurløndum. Tí hildu vit, at tað var áhugavert at gera eina slíka kanning, bæði fyri at vita hvat limirnir halda um felagið, og fyri at samanbera okkum við aðrar norðurlendskar kanningar.

Og so sjálvandi fyri at taka met-ingarnar hjá limunum til eftirtektar og leggja arbeiðið til rættis á slíkan hátt, at tørvurin hjá limunum verður nøktaður á besta hátt.

Samanborið við norðurlendsku systurfeløg okkara, lógu vit ájavnt við tey í nógvum av svarunum og eisini nakað omanfyri á onkrum økjum, men pláss er altíð fyri at betra um tæ-nastu- og kunningarstøðið. /

POULA SAMSKIPAR FAKFELOG

Poula Michelsen Kass varð sett í starv sum ráðgevi hjá Fakfelagssam- starvinum í fjør summar. Samstarvið hevur nøkur ár á baki, men hetta er fyrstu ferð, at felags- skapurin setir fólk í fast starv.

Starvssetanin hendi eftir at limafeløgini fyri umleið einum ári síðani undirskrivaðu eina avtalu, sum styrkir og í størri mun formaliserar Fakfelagssamstarvið.

Poula Michelsen Kass hevur útbúgv- ing sum marknaðarføringsøkonomur og HD í organisatión og er master í lögfrøði frá Fróðskaparsetri Føroya. Áður hevur hon m.a. arbeitt sum ávikavist marknaðarleiðari, stjórnar- ráðgevi og starvsfólkaleiðari í BandNordik.

Seks feløg mynda Fakfelagssam- starvið. Tey eru Akademikarafelag Føroya, Felagið Føroyskir Sjúkra- røktarfrøðingar, Føroya Lærara- felag, Føroya Pedagogfelag, Havnar Arbeidsskivinnufelag og Starvsmanna- felagið.

ARBEIÐSEFTIRLITIÐ NÝGGJA HEIMASÍÐU

Arbeidseftirlitið hevur í samstarvi við Faroe Media ment eina nýggja heimasíðu, sum varð sett í verk í desember 2016. Hendan síðan er munandi meira borgaravend enn gamla síðan, og inniheldur t.d. ein part um sálarligt arbeidsumhvørvi við fokus á nøkrum høvuðsevnum.

Ætlanin er áhaldandi at menna síðuna, og í 2017 verður ætlandi møguligt at senda fráboðan um arbeidsohápp beinleiðis umvegis síðuna.

Nýggja heimasíðan hjá Arbeids- eftirlitinum: www.arb.fo

ÁLITISFÓLKASKEIÐ

Starvsmannafelagið skipaði í apríl og september 2016 fyri tveimum grundskleiðum fyri álitisfólkum, sum vóru nývald á heysti 2015. Grundskeiðini eru trýggjar dagar hvør, og vórðu hildin á Gjáargarði við Gjógv.

Grundskeiðini skulu geva nývaldu álitisfólkunum innlit í arbeiðið sum álitisfólk, so sum lógargrundarlagið á arbeiðsmarknaðinum, skrivi- og talifrælsið hjá starvsfólkum, innihaldið í sáttmálum og eftirlønarskipanini, torførar samrøður, etikk og kreppuloysnir.

Felagið hevur góðar royndir av internatskeiðum, har álitisfólk, umframt at fáa vitan, eisini koma at kenna hvønn annan betur, læra av royndum hjá hvørjum øðrum og av tí sama hava lættari við at samskifta saman í arbeiði teirra sum álitisfólk.

FRÁ BLADI TIL HEIMASÍDU

Kunningarvirkssemið hjá Starvsmannafelagnum varð umskipað í 2016.

Tað er sera kostnaðarmikið at geva Starvsblaðið út fyra ferðir um árið. Harafturat eru ábendingar um, at kunningin kemur eins væl, skjótari og bíligari út umvegis talgildu miðlarnar, t.v.s. heimasíðu felagsins, sosialar miðlar og við tíðindaskrivum til fjølmiðlarnar.

Eftir aðalfundin í fjør avgjórði nevndin at minka blaðútgávuna niður í eitt blað árliga, sum skal koma út í sambandi við árliga aðalfundin, og samstundis at dubba heimasíðuna og hinar miðlarnar, bæði við greinum, viðmerkingum, tematilfarum og øðrum.

Avgerðin var lögð fyri álitisfólkafund í juni í fjør, og fekk hon breiða undirtøku. Tvey bløð komu út í 2016 og eftir tað, er alt kunningartilfar og allar greinar bert miðla talgilt.

Talan er um eina roynd. Higartil hevur hetta tó roynst so mikið væl, at vit fara at mæla til, at halda áfram við hesi roynd fram til aðalfundin 2018. Tá kann støða takast til, hvør umleggingin av kunningini var tann rætta, ella um farast skal undir aftur blaðútgávuna – sum hon var.

FELAGSTÍÐINDI

LÍV: Tað var ivaleyst størsta felags átak í føroyskari fakfelagssøgu nakrantíð, tá eigaraskiftið fór fram í Føroya Lívstrygging í fjør. Fakfeløginu eru nú medeigarar í størsta pensjónstryggingarfelagnum í landinum.

Stórhending í føroyskari fakfelagssøgu

1. september 2016 var ein søguligur dagur í føroyskari fakfelagssøgu.

Hendan hósdagin avhendaði landið loksins Tryggingarfelagið LÍV, eftir at samráðingar høvdu verið við fakfeløginu í fleiri ár um at keypa tryggingarfelagið.

Eiga helvtina

Eigaraskiftið merkir, at eitt samtak av føroyskum fakfeløgum, P/F Fakfelag, fer at eiga helvtina av tryggingarfelagnum. Ognarfelagið, sum umboðar øll, sum eiga tryggingar í LÍV hevur fingið hina helvtina, uttan keypskostnað.

Í fyrsta umfari keypir P/F Fakfelag 33 prosent av tryggingarfelagnum fyri 23 milliónir krónur. Avtalað er, at fakfeløginu seinni, í seinasta lagi um 10 ár, keypa 17 prosent afturat fyri 12 milliónir krónur.

Sostatt fær P/F Fakfelag sína helvt av LÍV fyri tilsamans 35 milliónir krónur.

Gott fyri limirnar

Starvsmannafelagið er eitt av teimum 17 feløgnum í P/F Fakfelag. Fakfeløginu eru høvuðskundar hjá LÍV og Starvsmannafelagið og limir tess eru ein rættuliga týðningarmikið tryggingartakari.

Við keypinum ynskja Starvsmannafelagið og hini fakfeløginu at tryggja sær beinleiðis ávirkan á hvussu teir nógvu pengarnir, sum limirnir gjalda inn til tryggingarnar, verða handfarnir.

Eitt fakfelag hevur skyldu at tryggja at limirnir fáa sum mest burtúr hvørjari vunnari krónu. Sum medeigarar í LÍV fáa feløginu ávirkan á, hvussu tryggingarnar verða samansettar. Eitt møguligt vinningsbýti, sum annars hevði farið út til eigararnar, fer nú eisini aftur til tey, sum eiga polisur í LÍV. Avlopið fer snøgt sagt aftur til kundan. /

Hurðin er gloppað til ein nýggjan kapittul í føroyskari fakfelagssøgu.

ARBEIÐIÐ HJÁ SKIPSLØDSUM

Arbeiðið at gera tilmæli um hvussu skipsloðsingin kann skipast í mun til setanirnar hjá teimum, ið starvast í føroysku havnunum, er byrjað.

Í sáttmálanum frá 2015 eru Starvsmanafelagið og Kommunala Arbeiðsgevarafelagið komin ásamt um at seta arbeiðsbólk at arbeiða við spurninginum.

Orsøkin er, at 1. januar 2013 kom løgtingslóg um havnaloðsing í gildi. Ein lóg, sum áleggur kommunum skyldu at tryggja skipum, sum koma í føroyska havn, loðs.

Ein arbeiðsbólkur við umboðum fyri sáttmálapartarnar skal kanna hvussu loðsingin er skipað í dag og kann skipast í framtíðini.

Arbeiðsbólkurin hevur verið saman. Í løtuni eru partarnir í holt við at kanna viðurskiptini nærri.

Havnarumsjónarmenn eru undir sáttmálanum hjá Starvsmanafelagnum. Av 23 loðsum eru 13 limir í Starvsmanafelagnum, vísti eitt yvirlit í vetur.

UMBODSRÁÐIÐ MANNAD

Ognarfelagið LÍV, sum eigur helvtina av Føroya Lívstrygging, hevði val til umboðsráðið fyrr í ár. Av teimum 35 valdu er 9 limir í Starvsmanafelagnum.

Tey eru Selma Ellingsgaard, Sofus Debes Johannesen, Luitjen Apol, Rói Hjelm, Noomi Káradóttir Rasmussen, Eyðdis Ellendersen, Niclas Hentze, Bjarnheðin í Hoyvík og Jákup Ó. Danielsen.

Selma gjørdist toppskorari, við 634 atkvøðum.

Tilsamans 53 fólk bjóðaðu seg fram til umboðsráðsvalið. Ognarfelagið LÍV eigur helvtina av Føroya Lívstrygging, ella LÍV Holding, sum tað eisini eitur. Ognarfelagið umboðar øll, sum eiga tryggingar í LÍV.

Hina helvtina eigur P/F Fakfelag, sum umboðar 17 fakfeløg.

Tá ið fakfeløgini við sínum undirskriftum gjørdust eigari av Føroya Lívstrygging. T.v. Selma Ellingsgaard, fyrrverandi forkvinna í Starvsmanafelagnum og Pætur Niclasen frá S&K.

FAKTA

Tey 17 fakfeløgini, ið mynda P/F Fakfelag eru:

Arkitektafelag Føroya, Bioanalytikarafelagið, Ergoterapeutfelagið, Felagið Føroyskir Sjúkrarøktarfrøðingar, Felagið Radiografar í Føroyum, Føroya Handverkarafelag, Føroya Pedagogfelag, Føroya Skipara- og Navigatørfelag, Fysioterapeutfelag Føroya, Heilsuhjálparafelag Føroya, Heilsurøktarafelagið, Kost- og Føðslufelag Føroya, Ljósmeðrafelag Føroya, Maskinmeistarafelag Føroya, Musikk lærarafelag Føroya, S & K Felagið og Starvsmanafelagið.

FELAGSTÍÐINDI

SÁTTMÁLAR: Álitisfólk og starvsfólk mugu vera á varðhaldi, tá ið arbeiðsgevarar fara at tosa um tímalønt í sáttmálaøkjunum hjá Starvsmannafelagnum, sum ein serligan bólk við skerdum rættindum. Tað eru eingir slíkir B-limir í okkara sáttmálaøkjum.

Tímalønt eru eisini vard av sáttmálanum

Tímalønt. Hetta er eitt starvsheiti, sum vit kanska kenna best frá økinum hjá arbeiðarafeløgnum, handverkarafeløgnum og hjá felagnum fyri skrivstovu og krambafólk, S&K.

Men av og á kemur hugtakið tímalønt eisini fyri í økinum hjá Starvsmannafelagnum.

Fólk verða t.d. sett sum avloysarar eina stutta tíð, ella í starv, har arbeiðsuppgávan kann vera rættuliga skiftandi og ring at rokna út frammanundan. Fólk fáa setanarprógv, har tað stendur 't í m a l ø n t' og í landsins lønarumsiting er starvsheitið væl kent. Sambært Gjaldstovuni fingur meira enn 200 fólk løn sum tímalønt eftir lønarsáttmálanum hjá Starvsmannafelagnum í 2016.

Starvsheitið skapar trupulleikar

Í Starvsmannafelagnum vildu vit tó

helst verið starvsheitið tímalønt fyri uttan. Tað hoyrir ikki natúrliga heima í okkara sáttmálum og harafturat hevur tað givið starvsfólkunum trupulleikar. Tað visir seg sum, at summir arbeiðsgevarar hava misskilt rættarstöðuna, og hava viðgjørt hesi starvsfólk, sum eitt slag av B-starvslíði við skerdum rættindum.

Í 2015 noyddist Starvsmannafelagið at stevna Fíggjarmálaráðnum fyri fasta Gerðarrætt, eftir at landið noktaði at rinda nøkrum starvsfólkum undir sáttmálanum eftirløn, við teirri grundgeving, at tey vóru tímalønt. Tibetur eydnast at finna semju, so at eisini tey sokallaðu tímaløntu fáa eftirløn eftir sáttmálanum á jøvnum fœti við onnur.

Tað kemur eisini fyri, at arbeiðsgevarar nokta at rinda starvsfólki løn undir sjúku, tí tey eru tímalønt. Í staðin verða tey víst til dagpeningaskipanina, sum gevur verri dekning undir sjúku. Slík mál verða rættað, men tað kemur fyri, at starvsfólk mugu bíða leingi – viðhvørt í fleiri mánaðir – áðrenn tey fáa ta løn, tey høvdu rætt til undir sjúku.

Einki serstakt fyri tímalønt

Nógvir sáttmálar hava serligar ásetingar um lønar- og arbeiðskor fyri tímalønt. Umframt áðurnevndu starvsbólkar hava t.d. sáttmálarnir hjá pedagogum og sjúkrarøktarfrøðingum ser-

AVTALA UM SERFLUTNING

Í heyst eydnaðist loksins at fáa eina arbeiðs- og lønaravtalu fyri fólk á brandstøðini í Havn, ið koyra serflutning.

Talan er um eina serliga busstænastu fyri fólk við fysiskum avmarkingum, t.d. fólk í koyristóli. Hendan tænasta hevur verið í summum kommunum í nøkur ár, eitt nú í Tórshavnar kommunu.

Tað eru starvsfólk á brandstøðini í Havn, sum koyra serflutning og serflutningurin kemur aftrat teirra vanliga arbeiði á brandstøðini.

Avtalan, sum nú er gjørd tryggar tí, at tey fáa yvirtíð eftir sáttmálanum, tá tey koyra serflutning. Samstundis er greið avtala gjørd um tilkall og samsýning, tá planlagdir túrar verða avlýstir.

ARBEIDSVIKUSKIFTI Í VÁGUM

Nevndin og umsitingin í Starvsmannafelagnum vóru á arbeiðslegu á Hotel Vágum vikuskiftið 29. apríl – 1. mai 2016.

Endamálið var at gjøgnumganga arbeiðið, ið hevur verið gjørt. Vit gjørdur status yvir aktuellar arbeiðsuppgávur, og lögdu til rættis uppgávur, ið lógu fyri framman komandi árið.

Mett verður, at henda arbeiðslega er av stórum týdningi, soleiðis at til ber at kortleggja hvønn veg vit vilja fara, og seta okkum deilmál, í mun til vísiðs-arbeiðið í felagnum.

Hetta var sætta árið á rað, at skipað hevur verið fyri eini árligari arbeiðslegu.

ligar ásetingar ella partar um tímalønt starvsfólk.

Men tað hava sáttmálarnir hjá Starvsmannafelagnum ikki.

Okkara sáttmálar eru fyri fastlønt, royndarsett, fyribils sett og avloysarar og tíðaravmarkað sett. Vit hava lærlingar, praktikantar og frílansarar. Og, sum aðrastaðni, fólk, ið starvast fulla tíð ella niðursetta tíð.

Men tímalønt finnast ikki sum ein serliga defineraður starvsbólkur í okkara sáttmálum. Orðið kemur fyri í sáttmálunum, men mest í sambandi við nøkur smærri praktisk viðurskifti.

Støðan er sostatt tann, at tey tímaløntu – um tey vera lønt eftir sáttmálunum hjá Starvsmannafelagnum – hava rættindi sum ein av omanfyri-nevndu starvsfólkum.

Tey kunnu tí hava krav um bæði setanarprógv, eftirløn, løn, tá tey blíva sjúk og í sambandi við barsil, uppsagnartíð og onnur rættindi.

Gaman í, setanin hjá teimum kann eftir umstøðunum vera so stutt, at grundarlag ikki verður fyri øllum sømdum. Men tá er orsökini ikki, at tey eru tímalønt, men at setanin í roynd og veru er eitt avloysarastarv ella eitt fyribilsstarv. Og so hava tey rættindi, sum hesir bólkar hava. Tað valdast um hvør starvsavtala er gjørd í hvørjum einstøkum føri.

Tá tað kemur til frítíð kann tó vera ein munur. Fólk í vanligum starvi fáa frí við løn, meðan ein tímaløntur fær frítíðarløn, sum verður útgoldin 1. mai.

Nevnast skal, at eitt serligt undantak eru fyri dagrøktararnar, sum ikki hava rætt til løn undir sjúku, men mugu dúva uppá dagpengaskipanina, tá tey gerast sjúk.

Sáttmálin er eitt. Harafturat kemur, at tey tímaløntu, eins og onnur í sáttmálaøkjum hjá Starvsmannafelagnum, aloftast eru vard av starvsmannalógini (funktionerlógini). Ein lóg, sum tryggjar starvsfólkum líknandi rættindi sum sáttmálin. Heldur ikki í hesum sambandi hevur tað týðning í sjálvum sær, um tú ert tímaløntur ella ikki.

Sostatt ber til at siga, at starvsbólkurin, sum í landsins lønarumsiting gongur undir heitinum tímalønt, er vardur á duplimum grundarlagi: Eftir sáttmálanum og eftir starvsmannalógini.

Harafturat eru tey sjálvandi fevnd av aðrari lóggávu, sum er viðkomandi fyri arbeiðsmarknaðin, t.d. lógini um setanarprógv, javnstøðulógini, arbeiðsumhvørvislógini og persónsupplýsingarlógini.

Um tú hevur spurningar um tímalønt, vinarliga vend tær til Starvsmannafelagið /

SOSIALRÁÐGEVARAFELAGID 40 ÁR

10. juni 2016 hevði Sosialráðgevarafelag Føroya 40 ára stovningardag. Dagurin varð hildin við limatiltaki um dagin og veitslu um kvøldi í hølum Starvsmannafelagsins.

Upprunaliga vóru føroyskir sosialráðgevarar limir í danska felagnum fyri sosialráðgevarar, men 10. juni 1976 stovnaðu tey sítt egna felag, Sosialráðgevarafelag Føroya. Seinni gjørdist felagið áhugafelag undir Starvsmannafelagnum.

Í byrjanini vóru sjev limir í Sosialráðgevarafelag Føroya. Í dag eru tey 55.

Sosialráðgevarar arbeiða mest hjá ymiskum almennum myndugleikum. Teir eru tó eisini á privata arbeiðsmarknaðinum.

SÁTTMÁLAR FYRI POSTA OG FT

Í desember skrivaðu Føroya Arbeiðsgevarafelag og Starvsmannafelagið undir nýggjar sáttmálar fyri Posta og Føroya Tele. Sáttmálarnir eru galdandi fyri tíðarskeiðið 1. januar 2017 til 1. januar 2019.

Umframt tillagingar í sáttmálunum vóru partarnir samdir um eina lønarhækking á 2,2 % tann 1. januar 2017 og 2,3 % tann 1. januar 2018. Hetta er sami karmur, sum semja hevur verið um í undarfarnu samráðingum Føroya Arbeiðsgevarafelags.

FESTIVAL ATGONGUMERKI

Sum eitt afturvendandi tilboð til limir felagsins kundu limir eisini í 2016 keypa atgongumerki til Summarfestivalin fyri 750 kr.

Sum nakað nýtt var eisini høvi hjá limunum at keypa atgongumerki til G! Festivalin fyri sama kostnað, 750 kr.

Limirnir tóku væl ímóti hesum tilboðum og er ætlanin at gera nýggjar avtalur við festivalarnar í 2017.

SMÆRAN: Umbyggingin av Smæruni varð liðugt seinasta summer. Húsið varð skjótt fult av góðum leigarum. Mitt í bygninginum hefur Starvsmannafelagið fingið er framkomið auditorium, sum eisini verður leigað út og hefur fingið ógvuliga jaligar afturmeldingar.

Vælkomin í Smæruna

Í Starvsmannafelagnum eru vit sera væl nøgd við bygningin, sum varð liðugt umvældur í fjør og er mestum ein nýggjur bygningur uttan og innan.

Í roynd og veru er talan um trýggir sambygdir eldri bygningar. Gamla matvøruhandilin Smæruna, gamla slaktariíð hjá Smæruni og gamla sjónvarpsbygningin.

Í elsta partinum av bygninginum, har slaktariíð húsaðist, hava vit valt at varðveita flísarnar á veggnum og glasveggin inni í rúminum. Hetta ger, at høluni hava varðveitt sína søgu, hóast karmarnir eru nýggir.

Vit vildu at húsið skuldi hava eitt navn, og hvat var meira náttúrligt enn at kanna eftir hjá fyrrverandi eigarunum av handlinum Smærani, um vit kundu fáa loyvi til at brúka navnið Smæran. Hetta var játtað okkum, og fingið vit reklamuhúsið Nudlavirkið at tekna búmerkið, sum er ein mynd av eini smæru, har húsalitirnir ganga aftur.

Smæruhøllin

Hjartað í húsinum er gamla sjónvarpsstudio, sum er umbyggt til eitt nýmótans auditorium, við allari tekniskari útgerð, sum eitt slíkt auditorium krevur, og við tveimum klivum til tulkar. Høllin hefur eina teleskoptribunu, sum hefur 121 sitipláss. Rúmið er fleksibult. Tað ber til at koyra tribununa inn,

um tørvur er á at leiga høllina uttan tribununa. Tá hava vit bord og stólar til 120 fólk.

Auditoriumhøllin kann leigast til ráðstevnur, fyrilestrar, fundir, skeið, framløgur, smærri konsertir og annað. Tað kann vera alment ella fyri innbodnum.

Høllin hefur verið roynd við mong ymisk høvi, og hoyra vit javnan lýsingar um tiltøk í Smæruni. Eitt nú var nógv umrødda fiskivinnunýskipanin lögð alment fram í Smæruni.

Afturmeldingarnar hava verið ógvuliga góðar og lata fólk væl at hólis- og ljóðviðurskiftunum.

Starvsmannafelagið hefur roynt høllina tvær ferðir við tulkaútgerðini. Fyrstu ferð í august, tá felagið var vertur fyri eini norðurlandskari ráðstevnu og seinni til ein norðurlandskan fund. Tulkaútgerðin fekk bestu skoðsmál frá tulkunum. Tey vildu viðmæla hetta til teirra samstarvsfelagar, sum koma higgar at tulka til ráðstevnur, fundir ella onnur tiltøk.

Umframt høllina ber eisini til at leiga eini smærri fundarhøli í Smæruni, har pláss er fyri 14 fólkum kring fundarborðið.

Eru tit áhugað at leiga høllina ella fundarhølið í Smæruni, kunnu tit venda tykkum til Sværsmannafelagið.

Skrivstovurnar

Tvær tær ovastu hæddirnar eru innrættaðar til skrivstovur.

Upprunaliga bjóðaði Starvsmannafelagið fakfeløgnum at koma inn at leiga ella keypa seg inn í bygningin, so húsið kundi gerast ein fakfelagsmiðdepil. Hesum varð tó ikki áhugi fyri. Eitt felag er tó í húsinum og er tað føroysku fysioterapeutarnir.

Tí varð farið út á privata leigu-marknaðin og gekk ikki long tíð, so vóru øll høluni útleigaði til 12 fyrirkur. Talan er um ymiskar fyrirkur bæði í stódd og uppgávum. Onkrar eru einmans fyrirkur. Í Smæruni hava tey fingið egín hølir, men samstundis eru tey partur av einum størri hópi, sum mótist til kaffi í kantínuni, og har fáa ein sosialan felagsskap, og hefur hettar eydnast væl. /

Gamla slaktarið hefur varðveitt sína sögu, hóast karmarnir eru nýggir.

„Höllin kann leigast til ráðstevnur, fyrirlestrar, fundir, skeið, framlögur, smærri konsertir og annað“

Fólk letur væl at hólis- og ljóðviðurskiftunum í Smæruni.

Starvsmannafelagið var vertur fyri tveimum norðurlenskum ráðstevnum í 2016. Tilsamans vitjaðu umleið 160 norðurlensk fakfelagsfólk í Føroyum, har fram-tíðin hjá fakfeløgum og medarbeiðaraávirkan vóru á breddanum.

2016 – eitt norðurlenskt ráðstevnuár

Starvsmannafelagið slapp av álvara at roynd seg í leiklutinum sum vertur og ráðstevnufyrirleikari í 2016.

Felagið er limur í tveimum norðurlenskum samstarvsfeløgum, sum regluliga hittast til fundar og halda ráðstevnur.

Annar er felagsskapurin NTR, Nordisk Tjenestemandsråd, sum umboðar umleið 340.000 starvsfólk, sum eru limir í fakfeløgum, ið skipa kommunt sett í Norðurlondum.

Hin er felagsskapurin NSO, Nordiske Statstjenestemenns Organisation, hvørs limir arbeiða hjá statinum/landinum.

Kjak um framtíðina

Dagarnar 24.-27. apríl 2016 hevði NTR ráðstevnu á Hotel Føroyum. Umleið 100 fakfelagsfólk vóru við.

Undir yvirskriftini 'Fagbevægelsen mot 2025 – tilbake til medlemmene?' kjakaðust luttakararnir um framtíðar avbjóðingar hjá fakfeløgum.

Rákið er, at fakfeløgini í Norðurlondum missa limir. Arbeiðsloysi hóttir, samstundis sum alment virksemi verður privatiserað og útveitt.

Talgildingin av tænastrum er ein stór avbjóðing. Metingar vísa, at annaðhvørt arbeiðspláss í heiminum fer at vera talgilt innan 2025. Ein avbjóðing, sum eisini er sera viðkomandi her hjá okkum, nú verkætlanin Talgildu Føroyar fer úr barkastokki.

Á ráðstevnuni kjakaðust luttakararnir um hvussu feløgini kunnu mæta teimum stóru avbjóðingunum á arbeiðsmarknaðinum.

Demokratisk leiðsla

22.-25. august 2016 sluppu nýggju hølini hjá Starvsmannafelagnum, Smæran, at standa sína roynd. Hesaferð var tað NSO-felagsskapurin sum setti kikan á demokratiskan leiðsluhátt.

Umleið 60 fakfelagsfólk hittust undir yvirskriftini 'Ledelse og medarbejderindflydelse i det offentlige'. Her deildu tey royndir og kjakaðust um hvussu fakfeløgini kunnu tryggja, at starvsfólkini verða tikin við uppá ráð, tá ið leiðslan tekur avgerðir, ið viðkoma starvsfólki og arbeiðsplássi.

Leiðslan hevur rætt at leiða og fordeila arbeiði. Hinvegin er tað ein óreingiligur partur av sáttmálaskipanini í Norðurlondum, at leiðslan skal taka starvsfólkini við í avgerðirnar. Tað skal vera gjørt gjøgnum álitisfólkini og samstarvsnevndirnar.

Á ráðstevnuni varð viðgjørt hvussu reglurnar fáast at virka í gerandisdegnum, og hvussu stjórin og

starvsfólkini kunnu fáa eitt so gott samstarv sum til ber, har partarnir virða rættindini hvør hjá øðrum.

Í Starvsmannafelagnum uppliva vit tíverri ikki so sjáldan, at leiðslur leypa bukk um sáttmálaásetingar og starvsfólkaávirkan. Tí var hendan ráðstevnan eitt kærkomið høvi at læra av royndunum hjá øðrum og frætta hvat onnur hava gjørt til tess at tryggja medávirkan á arbeiðsplássunum.

Alt í alt vóru hetta tvær ráðstevnur, har Starvsmannafelagið slapp at roynd seg sum vertur og ráðstevnufyrirleikari. Tvær ráðstevnur, har vit finga nógv gott við okkum at nýta í arbeiðinum til frama fyri limirnar. /

Tá skaði hendir á arbeiðsplássinum

Hetta skal mann minnst til, tá skaði hendir á arbeiðsplássinum.

Eitt fyrbrigdi, sum vit øll vilja sleppa undan, men sum hendir dagliga, er arbeiðsóhapp. Hesi kunnu bæði vera meira ella minni álvarssom. Harumframt kunnu arbeiðs-óhapp bæði vísa seg likamliga og/ella sálarliga.

Í sambandi við slíkar hendingar er tað sjálvandi fyrst og fremst viðgerðin av tí skaðarakta, sum hefur týðning. Ein annar liður í slíkum hendingum er, at tær skulu fráboðast Arbeiðseftirlitinum.

Arbeiðseftirlitið nýtir slíkar fráboðanir til 1) at meta um ítøkiliga hendingina, 2) at meta um grundarlag er fyri at gera eftirlit og 3) hagtøl.

Hvat skal fráboðast?

Eitt arbeiðsóhapp/ein arbeiðsvanlukka er sambært arbeiðsumhvørvislóggevuni at skilja sum ein persónskaði, ið er hendur av arbeiði í tænastu fyri ein arbeiðsgevara, um so er, at vanlukkan/óhappið hefur havt við sær óarbeiðsføri í ein ella fleiri dagar umframt skaðadagin.

Slíkar hendingar, umframt allar eitrarir skulu fráboðast Arbeiðseftirlitinum sum skjótast og áðrenn 9 dagar eru farnir.

Er talan um álvarsligar vanlukkur og eitrarir skal Arbeiðseftirlitið harumframt hava fráboðan beinanvegin umvegis telefon.

Hvussu skal fráboðast?

Arbeiðsóhapp/arbeiðsvanlukkur skulu fráboðast umvegis viðkomandi oyðublað frá Arbeiðseftirlitinum, ið finst á www.arb.fo.

Hvør skal boða frá?

Arbeiðsgevarin hefur skyldu til at boða frá teimum vanlukkum, sum raka hansara arbeiðsfólk. Rakar vanlukkan onkran, sum ikki arbeiðir í fyrirtøku, eigur viðkomandi sjálvur at syrgja fyri, at boðað verður frá. Eisini tey, sum eiga ella brúka maskinur, hava skyldu at boða frá vanlukkum.

Tilgongdin víðari

Seinast 2 arbeiðsdagar eftir móttøku av skaðfráboðanini verður ein móttøkuváttan send arbeiðsgevaranum, skaðarakta og møguligum starvsfólkavaldum trygdarumboði á arbeiðsplássinum.

Seinast 2 vikur aftaná móttøku av móttøkuváttanini verður eitt skriv sent til omanfyri nevndu partar, um hvørt Arbeiðseftirlitið ger meira við málið ella ikki.

Endurgjald og Føroya Vanlukkutryggingarráð

Arbeiðseftirlitið umsitir ikki lóggávuna um endurgjald í sambandi við avleiðingar av arbeiðsskaða. Føroya Vanlukkutryggingarráð tekur avgerðir í málum viðvíkjandi arbeiðsskaðum, herundir eisini mál um vinnusjúkur vegna arbeiði.

Føroya Vanlukkutryggingarráð finst á C. Ployensgøta 1, 100 Tórshavn. Teldupostur: fvr@sorinskrivarin.fo, tlf.: 31 10 03

Meira fæst at vita á nýggju heimasíðuni hjá Arbeiðseftirlitinum: arb.fo.

*Leivur Persson, leiðari,
Arbeiðseftirlitið*

FUNDIR FYRI ÁLITISFÓLKUM

Teir báðir føstu fundirnir fyri øllum álitisfólkunum í Starvsmannafelagnum vóru í juni og desember. Starvsmannafelagið hefur umleið 120 álitisfólk. Tilmeldingin í juni og desember var ávikavíst 97 og 94 fólk. So álitisfólkini er rættiliga trúføst.

Í juni greiddi nýsetti sálarfrøðingurin á Arbeiðseftirlitinum frá sínum starvi og ein høvuðsritgerð um eina varskógvaraskipan í Føroyum varð umrødd. Møguleikarnir fyri limaráðgeving og ein umlegging av kunningini frá pappírblaði til heimasíðuna vóru eisini á skránni.

Í desember var evnið Talgilda Føroyar. Um avbjóðingarnar, sum ætlanin at talgilda almennu fyrisitingina, fer at geva m.a. fakfeløgnum. Eisini varð kunnað um eftirlønarreformin, sum er á veg, og hvørjar mannagongdir galda, tá skaði hendir á arbeiðsplássinum.

BYGNINGURIN Á TINGHÚSVEGNUM SELDUR

Starvsmannafelagið seldi í fjør bygningin, sum felagið átti á Tinghúsvegi 15 í Havn. Søluprísurin var 2,8 milliónir krónur.

Tað varð upprunaliga Postfelagið, sum átti bygningin á Tinghúsvegnum. Starvsmannafelagið yvirtók bygningin eftir at Postfelagið varð lagt saman við Starvsmannafelagið.

Starvsmannafelagið hefur í ávísam tíðarskeiðum havt sína skrivstovu á Tinghúsvegnum. Seinast meðan skrivstovan í J. H. Schrøtersgøtu varð umbygd í 2015.

Eftir at skrivstovuhølini í J. H. Schrøtersgøtu vórðu umbygd, og felagið hevði keypt og umbyggt Smæruna, var ikki tørvur longur á bygninginum á Tinghúsvegnum.

Fakfeløgini skulu vera á varðhaldi vegna limir sínar, tryggja starvsfólkunum ávirkan og taka virknan lut í tilgongdini, nú almenni geirin verður talgildur

Talgildu Føroyar – ein stór avbjóðing

Hava vit í roynd og veru brúk fyri fakfeløgum. Harra Gud, vit eru í 2017, hvør er uppgávan og hvat fáa vit sum limir burturúr. Er hetta ikki ein gomul leivd, ein farin tíð?

Nú farið er undir at talgilda tann almenna geiran, mugu vit ikki gloyma søguna aftanfyrri fakfeløgini.

Jóannes Dalsgaard skrivur í bókini um Fylking, sum kom út í 1997, millum annað soleiðis:

“Arbeidararørslan hevur sínar røtur í seinnu helvt av 18. øld, í tí tíðarskeiðinum, tá tær framleiðandi kreftirnar mennast og maskinurnar alt meira taka yvir arbeiðið frá menniskjuni. Hetta hendir í byrjanini av tí, ið vit vanliga nevna ídnaðarkollveltingin. (...) Vanliga siga vit at hendan gongdin av álvara fór at bera við Føroyar umleið 1870-1910, tá sluppfiskiskapurin, fiskavirking og klippfiskaútflutningur er vorðin høvuðsvinna í Føroyum.

Ídnaðarkollveltingin var ikki bert ein tøknilig bylting, har tól og verk-smiðjur eyðkendu býarmyndirnar. Kollveltingin elvdi eisini til nýggjan stættarbygnað og nýggj stættarviður-skipti millum menniskjuni. (...)

Við ídnaðarkollveltingini sprongd-ust karmarnir fyri tí samfelag, sum í øldir hevði verið støðugt.”

Haldi flestu okkara í dag munnu fegnast um tíðina, tá farið var frá, at alt arbeiði meira ella minni varð gjørt við handamegi til at maskinurnar tóku yvir. Hetta tíðarskeiðið hevur heilt vist verið við til, at framburðurin á so at siga øllum økjum í heiminum hevur verið so enormur. Ringt er at ímynda sær hvussu heimurin annars hevði sæð út í dag.

Nú vit eru í fyrru helvt av 21. øld, kunnu vit væl sammeta støðuna við tað, sum byrjaði at henda í Evropa í 18. øld. Vit standa á gáttini til at broyta alt

samfelagið til ein talgildan heim, ið vit enn ikki heilt kenna avleiðingarnar av.

Sigast má, at hetta er ikki heilt ólíkt ídnaðarkollveltingini. Vit fara frá, at tað eru menniskju, ið eru aftanfyrri allar gerðir og avgerðir og sum enn fódra maskinur o.a. við tí tær skulu gera, til at maskinurnar/tólmennini frá byrjan av verða programm-erað at gera tað arbeiði, ið gerast skal.

Her er einki menniskjaligt lið. Her er eingin nárliga kenslulig avgerð. Einki menniskja aftanfyrri. Bert kaldar og kyniskar dátur, ið ikki taka serlig fyrilit og ikki rúma menniskjansligum umhugsni.

Er hetta tað, vit vilja og ynskja við okkara almennu umsiting?

Eitt er vist, eins lítið og tað bar til at seta seg upp móti ídnaðarkollveltingini, so ber tað heldur ikki til at steðga menningini á talgilda økinum.

Vit mugu fylgja tíðini. Men vit skulu vanda okkum.

Áðrenn vit koma so langt, at vit lata dyrnar heilt upp fyri talgilda streyminum, má politiski myndugleikin gera sær púra greitt hvat hann vil við hesum. Hvørjar avleiðingar hetta fær fyri samfelagið alt, og ikki minst tey fólk, her undir starvsfólk, hetta fer at raka.

Hvør skal gera arbeiðið, sum krevst fyri at tólmennini gera, sum vit vilja? Hvat skal henda við øllum teimum menniskjum, sum verða til avlops og – um ikki annað verður gjørt – kunnu enda úti í arbeiðsloysi, har avleiðingin kann verða øgilig, bæði fyri tann einstaka og fyri samfelagið, sum tá skal forsyrja teimum.

Jú, talgilda framtíðin er spennandi, men hon reisir eisini nógvar spurningar.

Eg haldi, at fyri fakfeløgini er eingin ivi um, at talgildingin av samfelagnum er og verður ein av størstu avbjóðingunum í framtíðini. Hyggja vit aftur í tíðina, til ídnaðarkollveltingina, so er støðan

í dag meinlík støðuni tá, við tað at fakfeløgini hava og fara at hava ein rættuliga sentralan leiklut í tí talgilda menningar-samfelagnum.

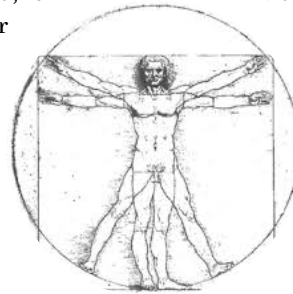
Um fakfeløgini ikki eru har at halda eitt vakið eyga við menningini og teimum fylgjum, ið standast av hesum, so verður eingin at verja verandi rættindini. Tað verður heldur eingin at gera nýggjar avtalur, ið eru lagaðar til arbeiðsmarknaðin, sum tá verður. Eisini mugu vit hava eitt vakið eyga við, at tað verður liviligt hjá øllum borgarum í samfelag okkara.

Vit skulu ikki reka fakligt stríð, sum gjørt var undir ídnaðarkollveltingini, sum í fyrsta umfari hevði til endamáls at beina fyri maskinunum, tí arbeiðararnir og fleiri við teimum hildu maskinurnar taka breiðið úr munninum á arbeiðarunum.

Men vit mugu alla tíðina vera á varðhaldi og fylgja við hvat hendir við øllum teimum, sum eru í vanda fyri at missa sítt starv orsaka av talgildingini.

Vit skulu verða ein aktivur partur av talgildu menningini, og vit skulu krevja, at vit eru heilt har frammi í samstarvinum við avvarðandi myndugleikan. Og vit skulu syrgja fyri, at starvsfólkini eru við, har avgerðirnar verða tiknar og sostatt við til at mynda sína egnu framtíð.

Vit skulu verja okkum fyri, at vit ikki enda sum menniskjaligir trælir í talgildu kollveltingini.

Samráðingar um ein seniorpolitikk

Spurningurinn um nær starvsfólk skulu fara frá við eftirløn hevur aftur verið frammi nakrar ferðir.

Sjálvur haldi eg ikki, at eftirlønarauldurin skal hækkast úr teimum núverandi 67 árunum. Tað eru heilt vist aðrir og betri hættir at lata upp fyri, at fólk í senioraldri kunnu verða verandi á arbeiðsmarknaðinum eftir at tey eru fylt 67, enn at hækka fráfaringsaldurin.

Eg haldi, at eisini her kundu fakfeløgini og politisku flokkarnir farið undir eitt gott samstarv og saman funnið eina virðiliga loysn.

Tað finst ein betri uppskrift til hvussu føroyingar kunnu verða longri á arbeiðsmarknaðinum. Tað góða arbeiðsumhvørvið, lívslong læra og tað, at man verður settur sum ein virðilig arbeiðsmegi, er høvuðsuppskriftin.

Eg ivist onga løtu í, at flest øll, ið hava orkuna, vilja arbeiða longur, um tey hava eitt gott arbeiðslív.

Alt í alt snýr tað seg um álit á arbeiðsplássinum og eitt gott samstarv millum sáttmálapartarnar, og vilja at finna loysnir millum samgonguna og løgtingið.

Okkara boðskapur til samgonguna og løgtingið er tí: Gloymið alt um at

hækka eftirlønarauldurin. Latið okkum í staðin gera tað vit duga best – saman: Lat okkum kring eitt samráðingarborð gera eitt konkret uppskot til eitt betri arbeiðslív og lívlanga læru og konkret initiativ til hvussu seniorar kunnu verða longur á arbeiðsmarknaðinum.

Ein loysn funnin við dialogi og samráðingum – og ikki við lógarásettum tvingsli – er nevniliga sjálvur kjarnin í norðurlendsku arbeiðsmarknaðskipanini. Ein skipan við frælsum samráðingum, sum eisini hevur víst seg at virka nógv best í tí veruliga lívinum.

Ger tína skyldu, krev tín rætt

„Ger tína skyldu og krev tín rætt“ segði Aksel V. Johannesen, løgmaður, í nýggjárstrøðu síni gamlaárskvöld 2016. Ivaleyst sipaði hann til, at tað nyttar einki at standa á síðulinjuni og grenja og krevja hetta og hatta av samfelagnum, uttan samstundis at lata nakað aftur til samfelagið.

Løgmaður ynskir helst tað sama sum flest onnur, at øll, ið búleikast her, eru við til at gjalda tað, ið samfelagið kostar at reka.

Eg haldi, at meginparturin av okkum ikki hugsar annað enn, at sjálvandi skulu vit hava tær almennu tænastrur vit í dag hava, so sum skúlar,

sjúkra- og heilsuverk og barnatænastrur.

At liva í einum samhaldsføstum samfelag merkir, at allir borgarar eftir førimumi gjalda sín skatt og tey avgjöld, ið eru neyðug fyri at reka tær tænastrur, vit krevja av samfelagnum.

Hvør vil av við tær samhaldsføstu tænastrur vit í dag hava? Ongin!

Tí eri eg so púra samdur við Aksel V. Johannesen, lögmanni, tá hann sigur, „Ger tína skyldu og krev tín rætt“.

Vit mugu øll eftir førimumi leggja tað eftir okkum, sum vit eru før fyri.

Tað er ikki meira enn rímuligt og ikki ov nógv kravt, at vit øll eru ein aktivur partur, tá tað ræður um at varðveita tað vælferðarsamfelag, vit liva í.

Limirnir hjá Starvsmannafelagnum eru ikki júst kendir fyri alment at grenja um hetta og hatta, men tey gera so sanniliga sína samfelags skyldu. Jú, tey fáa lön fyri tað tey gera, men tey lata so sanniliga eisini nakað aftur og tað ríkiligt.

Hvønn dag, árið runt er almenna tænastrukervið í gongd, og tað eru verulig menniskju, ið sita aftanfyrir hvørt einasta punktum, ið fer ígjøgnum almenna systemið. Hetta eru starvsfólk, sum leggja alla sína orku og allan sín stoltleika í at veita eina so góða tænastru til føroysku borgararnar sum møguligt.

Ver við til at varðveita samhaldsfasta samfelagið. Ger tína skyldu og krev tá tín rætt.

Samráðingarliðið hjá landinum við seinastu sáttmálasamráðingur í Fíggjarmálaráðnum, tá ið Snorri Fjallsbak var samráðingarleidari. Í heyst verður tað nýggi lønarstjórin, Jan Mortensen, sum fer at stjórna arbeiðsgevarasiðuni.

Samráðingar við FMR og KAF í heyst

Til sáttmálasamráðingarnar í heyst vil eg síggja viljan hjá samgonguni at lyfta lægst løntu starvsfólkini eitt gott vet upp á lønarstiganum.

Eitt av høvuðsendamálunum hjá einum fakfelag er at samráðast um lönir til limirnar, og um hvussu sáttmála-viðurskiftini skulu vera. At samráðast um lön og blíva samd um hvussu ein lønarhækkkan skal bítast millum limirnar, kann verða ein trupul kabala at fáa at ganga upp.

Lat ongan iva verða um, at tá vit samráðast um lønarviðurskiftini, so verður altíð hugsað um allar limir felagsins. Vit mugu alla tíðina hava í huga hvussu limirnir fáa sum mest burturúr. Men øll kunnu ikki fáa alt. Tað ber ein karmur ikki.

Ofta verður sagt, at tey við teimum longu útbúgvingunum og tey við ábyrgd á ymisku økjunum fáa alt ov lága lön. Vit mugu tó staðfesta, at tað júst eru tey við hægru útbúgvingunum, sum ofta hava fingið størri lønarposan eftir at sáttmálin er komin upp á pláss.

1. oktober ganga sáttmálanir við Fíggjarmálaráðið (FMR) og við Kommunala Arbeiðsgevarafelag (KAF) út. Einku er avtalað enn hvussu hesar samráðingar skulu fara fram, nær tær skulu byrja, og um fakfeløgini skulu samráðast saman, ella tey skulu samráðast hvør sær, sum vanligt hevur verið.

Men lat ongan iva verða um hetta: Til sáttmálasamráðingarnar í heyst vil eg síggja viljan hjá samgonguni til at lyfta lægst løntu starvsfólkini eitt gott vet upp á lønarstiganum.

Vit mugu ikki gloyma tey, ið sita við lönnum, sum eru so lágar, at ilt er at fáa endarnar at rækka saman. Starvsetan teirra loyvir teimum í lötuni ikki hægri lön, men krøvini til teirra tróta ikki.

Tí vil eg til komandi sáttmálasamráðingar eisini síggja viljan hjá Fíggjarmálaráðnum og Kommunala Arbeiðsgevarafelagnum at verða við til at lyfta starvsfólkini í tí lægra lønarendanum upp. Hetta so at tað merkist og sæst aftur, og gevur teimum eina virðiliga lön, sum tey kunnu liva av.

Eg kann ikki ímynda mær, at nakar hevur nakað ímóti, at tey lægstlöntu starvsfólkini á almenna arbeiðsmarknaðinum, fáa ein størri bita av køkuni, tá karmurin verður býttur næstu ferð.

Tilbúgving og skipað viðurskifti

Ódnirnar í vetur settu ein keðligan dóm á árið ið fór. Men samstundis vísti hetta okkum, hvussu umráðandi tað er, at vit hava skipaði viðurskifti í okkara samfelag.

At vit í Føroyum hava so nógv og rakst fólk í bjargingarfeløgnum kring landið, sum ikki bakka fyri vánaliga veðrinum, kunnu vit øll vera takksom fyri. Hetta eru fólk, sum við lívinum í váða, fara út í stormarnar og royna at bjarga tí, ið bjargast kann.

Uttan hesi djørvu fólk hevði skaðin heilt vist verið nógv størri.

Á okkara sáttmálaeki sóu og hoyrdu vit hvussu stóran týðning Strandfaraskip Landsins, Landsverk, SEV og Kringvarp Føroya hava í slíkum álvarsligum støðum.

Hetta eru alt limir í lyklastørvum, sum tryggja at hjólini mala, tá ið vit onnur kundu halda frí.

Hesi fólk, bæði tey starvsettu og tey sjálvbodnu, hava størstu virðing

uppiborna og skuldu verið heiðra fyri teirra ósjálvsøkna arbeiði.

Ikki tí. Alt kann gerast betur, og vit kunnu fegnast um, at politiski myndugleikin sær álvaran í hesum og hevur

játtað pengar til, at ein tilbúgvingarsamskipari nú verður settur í starv. Hetta er eitt framstig, ið fer at gera, at øll tilbúgvingin í landinum verður stýrd úr einum og sama stað.

Fólkavøkstur – lønarlagið má hækka

At gera iðgeri í útbúgvingarmøguleikar og trivnað man verða besta iðlaga, ið gerast kann.

Besta prógvið um hetta man verða vøksturin í fólkatalinum seinastu árinum.

Samstundis sum útbúgvingarmøguleikarnir á m.a. Fróðskaparsetri Føroya eru bøttir munandi og útboðið av lukrativum størvum er vaksið, er fólkatalið eisini hækkað. Hetta er sjálvandi at fegnast um – og tað gera vit eisini. Men eitt eru útbúgvingar og størv, annað er lønarlagið.

Um vit hyggja eftir lønarlagnum og kostnaðarstøðinum, munnu Føroyar vera dýrasta landið í norðurlöndum at búgva í. Miðallønin er lág og skatturin høgur. Kostnaðurin á fastogn og

leigukostnaðurin eru høgir í mun til inntøkurnar. Og kostnaðarstøðið hjá vanligu húsarhaldinum er væl hægri enn í flestu löndum, vit vanligu sammeta okkum við.

Tann stóra avbjóðingin verður hvussu vit tryggja fólkavøksturin. Í hesum sambandi mugu politikarnir spyrja seg sjálfvar: Hvat skulu vit gera fyri at tey, ið eru komin aftur, verða verandi, samstundis sum vit varðveita tilflytingina á sama støði sum nú?

Mitt boð er, at fyrst og fremst má útgjaldslønin hækka til eitt støði, so at vanligu fólkid fær eitt figgjjarligt andarhol í gerandisdegnum.

Vit mugu minnast til, at tey, ið koma til landið og vilja byggja sína framtíð her, helst eru ung fólk í besta

aldri. Fåa tey ikki móguleika fyri at skapa sær livilig kor og eina virðiliga framtíð við húsi/íbúð, børnum og frítíðarítrivum, skal ikki roknast við, at trivnaðurin er intaktur og at tey treyta-leyst verða verandi her.

Vit skulu helst ikki aftur síggja eina slíka fráflyting, sum vit upplivdu í sambandi við kreppuna fyrst í nítiárunum.

Fyri ikki so mongum árum síðani varð spátt, at fólkatalið í Føroyum støðugt fór at minka til tað hevði funnið eina náttúruliga legu, sum lá um helvtina av tí, tað er í dag.

Higartil er hetta er gjørt til skammar – og lat okkum halda fast við hesa góðu gongd.

Súsanna Olsen, námslektari í samfélagsvísindi, er forkvinna í nevndinni sum skal gera uppskot til nýggja almenna lønarskipan. Fyrsta avbjóðingin verður at gera ein arbeiðssetning fyrri nevndararbeiðið.

Nýggj almenn lønarskipan á veg

Eitt stórarbeiði, ið liggur fyrri framman hjá felagnum, er arbeiðið at gera ein nýggja almenna lønarskipan. Uppgávan er at tryggja, at tilsvarandi útbúgvingar fáa tilsvarandi løn, og umráðandi er, at nýggja lønarskipanin ikki verður eitt afturstig fyrri nakran

Tá felagið samráddist um nýggjan sáttmála í 2015 gjørdur partarnir avtalu um at virka fyrri, at arbeiði at gera nýggja lønarskipan skuldi setast í gongd í sáttmálaskeiðinum.

At gera eina nýggja lønarskipan er ikki nakað, sum nýliga hevur stungið seg upp. Starvsmannafelagið hevur líka síðani 2003 havt ynski um, at sáttmálapartarnir settu seg saman at arbeiða við eini nýggjari almennari lønarskipan, men ikki fyrr enn nú, er sjøtul settur á.

Arbeiði er so smátt farið í gongd. Seks limir eru valdir í eina lønar-

nevnd, sum saman við lønarnevndarforkvinnuni, Súsonnu Olsen, væntandi skal gera álit, ið verður latið landsstýrskvinnuni í figgjarmálum. Málið er at rækka einum (í øllum førum partvísium) úrsliti, áðrenn komandi sáttmálasamráðingar, sum verða í heyst.

Eftir mínum tykki má lønarnevndin, sum eitt tað fyrsta, finna útav hvat innihaldið í einari slíkari lønarskipan skal verða.

Spurningurin er hvat meira enn lønar skipanin skal innihalda. Tað verið seg spurningar sum t.d.

- eftirløn, ferja, sjúka, førleikar, ábyrgd og starvsinnihald
- hvør skipan er rættast fyrri okkum og hví
- er ein nýggj skipan neyðug og hví
- hvat fáa partarnir burturúr skipanini og hvørjum gagnar hon

Tað má undir ongum umstøðum verða lagt nakað band á arbeiðandi nevnd-

ina, áðrenn hon veruliga er farin til verka. Tað má ikki frammanundan áleggast lønarnevndini, at niðurstøðan hjá nevdini ikki má kosta nakað fyrri land og kommunur.

Tað er sera umráðandi, at eingin í núverandi lønar skipan fer niður í løn ella missir nøkur av teimum rættindum, tey hava í dag, tá ið tey verða innplasaði í eina nýggja lønar skipan.

Av tí at Starvsmannafelagið hevur so nógvar starvsbólkar, sum eru bæði á sjógvi, á landi og í luftini, er lítil ivi um, at Starvsmannafelagið væntandi fær mest gagn av eini nýggjari lønar skipan.

Um skipanin verður, sum vit ynskja okkum hana, verður hon eitt stórt framstig og eitt hent amboð, sum kemur at hjálpa okkum øllum at innplasa øll alment sett starvsfólk.

(Les meira um evnið á temasiðunum um almennu lønar skipanina aðrastaðni í blaðnum).

Integrati3n og rúmrligheit

Spátt verður, at fyrsta dagin fer íbúgvaratalið í Føroyum upp um 50.000. Ongantið fyrr hava so nógv fólk búð her á landi.

Heldur ongantið hava so nógv fólk við øðrum etniskum uppruna búð í Føroyum, og tað haldi eg vit kunnu fegnast um.

Hóast hesa positivu gongd, so tykist sum at óttin fyri øllum tí, ið fremmant er, ongantið fyrr hevur verið so sjónligur, eisini her hjá okkum. Tað stoytir meg at síggja og hoyra alt tað neiliga, sum verður skrivað og sagt um tey fremmandu og tað sum fremmant er, á teimum sosialu miðlunum og í almenna rúminum. Eg havi eina keðiliga kenslu av, at óttin – og tíverri eisini fremmandahatrið – er um at fáa fastatøkur í samfelagnum.

Starvsmannafelagið hevur javnrættindi í sínum skjaldramerki, og sum

fakfelag mugu vit gera vart við, at javnrættindi er galdandi fyri okkum øll, óansæð trúgv, húðalit, kyn og politiska ella kynsliga sannføring.

Eg vildi tí ynskt at vit sýna teimum fremmandu tað tiltikna føroyska gestablíðni og taka væl ímóti teimum, ið velja Føroyar sum teirra heimstað. At vit vísa teimum, at her er vítt til veggja og høgt til loftið, og møta teimum við opinleika og virðing.

Hinvegin er tað ein sjálfvylgja, at vit krevja at tey fremmandu vilja integrera seg í samfelagið, at tey laga seg eftir føroyskum virðum og føroyskari mentan – og virða tey.

Eru vit opin fyri tí fremmanda og tey opin fyri okkum, koma vit øll framhaldandi at liva í heimsins besta landi.

At hava eitt margmenta samfelag, har rúm er fyri øllum, ger bara samfelagið enn ríkari.

Spar- ingarnar halda áfram

Gamlaárskvöld helt Aksel V. Johannesen, lögmaður, sína nýggjársoðu fyri Føroya fólk.

Ein góð og savnandi røða, sum fevndi víða og vendi sær til vanligu føroyingin. Hann segði m.a.:

„Í løtuni gongur óvanliga væl í Føroyum, fleiri eru vordin nógv ríkari, men framburðurin skal ikki metast út frá hvussu gott tey ríku hava tað, framburðurin skal metast út frá hvussu tey fátækastu og veikastu hava tað, tí eru fleiri grundleggjandi stig tikin til...“.

Jú, víst er betringar gjørdar fyri tey lægstløntu, barnafamiljurnar og fyritiðarpensjónistar, og tað fegnast vit sjálvandi um. Men her eru onnur viðurskiftir, ið ikki eru nógv góð.

Tað eru almennir stovnar, ið ikki halda egnan starvsfólkapolitikk, við tað at arbeidsumstøðurnar ikki liva upp til krøvini, sum lóggávan um arbeidsumhvørvið setur.

Nógvir stovnar hava verið raktir av umfatandi og afturvendandi sparingum í fleiri ár. Skerjingar, sum hava gjørt, at starvsfólkahópurin er minkaður niður í tað, sum man hevur hug til at halda er óforsvarligt. Skerjingar, sum hava gjørt, at starvsfólkini mugu renna skjótari enn nakrantíð.

Hetta er ikki nakað nýtt. Undanfarnu samgongur hava staðið fyri hesum og núverandi samgongan heldur fast í tí sama, og tí røktist onki fyri at hetta verður broytt.

So á hesum økinum sæst ikki tann stóri munurin á eini høgra-samgongu og eini vinstra-samgongu. Støðan er júst tann sama.

Samhugi við krígsoffrunum

2016 var eitt ár merkt av nógvum ófriði og brotum á mannarættindini.

Sum fakfelag skulu vit gera manngarð um mannarættindi og fólkaraði og tala at, tá ið órættur verður gjørdur. Eisini úti í heimi.

Serstakliga óhugnalig yvirgangsálop hava verið á púrusta ósek fólk, so at siga beint uttanfyri okkara egnu dyr. Bæði í Nice og Berlin vóru ógvuslig álop á ósek fólk, sum tykjast heilt óverulig.

Annað er kríggj í Síria. Skakandi

myndir frá ræðuleikunum í Aleppo, har stjórnarhermenn og uppreistrardeildir, hvør um annan, hava bumbað púra ósekar borgarar. Kvinnur. Menn. Børn.

Eg fari tí her at takka politisku ungmannaafeløgunum og Amnesty International, Føroya Deild, fyri, at tey, við tiltaki á Vaglinum í desember mánað, varpaðu ljós á ræðuleikarnar.

Mitt í øllum jólaresinum fingur tey okkum at støðga á eina løtu og hugsa um støduna. Og er tað so, at tiltakið hevur fingið bara onkran at ressast við og veita eina hjálpanði hond við stuðli, er ógvuliga nógv vunnið.

Tríparta samstarv um tilbúgving móti strongd

Í 2020 verður strongd størsta fólkasjúkan í okkara parti av heiminum. Tað hava serfrøðingar leingi spátt. Vit nærkast 2020 við rúkandi ferð, men enn dugi eg ikki at síggja nakra politiska ætlan fyri hvussu man ætlar at fyrirbyrgja hesum stóra vandamáli.

Í seinastu sáttmálanum við Kommunalu Arbeidsgevarafelagið og Figgjarmálaráðið eru partarnir samdir um at virka fyri einum góðum og mennandi arbeidsumhvørvi. Arbeidsgevarasíðan hevur bundið seg til at gera vegleiðingar um strongdarpolitikk og sjúkrafráveru.

Sjálvandi skulu partarnir á arbeidsmarknaðinum gera sítt. Tað er tó ikki nóg mikið. Almennu Føroyar mugu

eisini spæla við, um tað veruliga skal muna.

Samgongan hevur í samgonguskjali sínum boðað frá einum trípartasamstarvi. Tað er eitt samstarv, har politiska skipanin saman við arbeidsgævarum og fakfeløgum umrøða og gera semjur um áleikandi arbeidsmarknaðarmál.

Lat okkum í felag seta sjøtul á hetta samstarvið við at fara inn í trupulleikan viðvíkjandi strongd á føroyska arbeidsmarknaðinum. Hetta skal vera mín áheitan á landsins myndugleikar og okkara sáttmálapartar.

Latið okkum fara út í eitt konstruktivt trípartasamstarv, har vit fyrst gera eina góðskumeting av almennu fyrisingini, við tí endamáli at staðfesta hvussu stórir trupulleikin í veruleik-

anum er viðvíkjandi strongd millum starvsfólkini í almenna sektorinum.

Latið okkum síðani semjast um eina ítøkiliga ætlan fyri, hvussu vit fyrirbyrgja og helst basa hesi fólkasjúku, sum hóttir føroyska arbeidsmarknaðin.

Kanningin, ið Starvsmannafelagið gjørdi í 2014, staðfesti, at strongd er eitt minst líka stórt vandamál í Føroyum sum í grannalondunum. Og at hetta helst kostar føroyska samfelagnum uml. 140 milliónir krónur árliga, um sammett verður við donsk tøl.

So umframt at verja fólkheilsuna eru pengar at spara. Nógvir pengar, sum kundu komi rættiliga væl við aðra staðni í almennu umsitingini.

Mentala heilsan og trygdarumboðini

Nakað, sum vit hava hoyrt meira og meira til seinastu árin, er spurningurin um arbeidsumhvørvið á okkara arbeidsplassum. Í hesum sambandi hevur skipanin við trygdarumboðum ein avgerandi leiklut.

Trygdarumboðini eru ein lógarfest skylda, og vald trygdarumboð skulu vera við til at ansa eftir trygdini og heilsuni á okkara arbeidsplassum, sum arbeidsgævarin hevur yvirskipaðu ábyrgdina av.

Tað er uppgávan hjá arbeidsgævaranum/stovninum at syrgja fyri, at trygdarumboð verður valt, men eg havi varhugan av, at hetta kanska ikki altíð verður fylgt, og at tað ikki eru trygdarumboð allastaðni, har tað kreyst.

Tað hevur alstóran týðning, at

skipanin við trygdarumboðum virkar fullvæl.

Eitt annað, sum hevur stóran týðning er, at trygdarumboðini verða væl skúlaði, og neyðugt er at fylgja væl við til tess at tryggja, at trygdarumboðini altíð fáa fullgóða undirvísing.

Ein serlig avbjóðing í sambandi við arbeidsumhvørvið, er eftirlitið við sálarliga arbeidsumhvørvinum. Eitt øki, sum Starvsmannafelagið hevur havt nógva fokus á.

Á hesum øki eru vit í Føroyum enn bert nýbyrjarar.

Tað er alneyðugt at trygdarumboðini beinanvegin fáa fáa eina munagóða útbúgving, tá ið umræður sálarliga arbeidsumhvørvið. Tað skal gerast líka sjálvsagt og natúrligt at lofta og at fráboða viðurskifti so sum happing, sexsjikanu og annað, ið hevur við sálarligu heilsuna hjá starvsfólkunum

at gera, sum tað í dag er, tá tað snýr seg um fysiskar arbeidsskaðar og fysiskar trygdarfyriskipanir.

Eg vildi ynskt, at trygdarumboðini eisini fingi eitt tætt tilknýti til fakfeløgini, eins og tað er hjá álitisfólkunum. Í dag hava fakfeløgini formliga einki við trygdarumboðini at gera. Lógin um arbeidsumhvørvi sigur tó, at har eitt álitisfólk er valt, kann tað samstundis vera trygdarumboð, og eru fleiri álitisfólk innan sama øki, kunnu hesi sínámillum velja eitt trygdarumboð.

Eg ivist ikki í, at tað hevði bøtt um støduna, um trygdarumboðini eisini vóru ankrað í fakfeløgnum. So høvdu tey eisini havt betri móguleika at hildið arbeidsgævararnar, ið hava høvuðsábyrgdina av trygdini og heilsuni á arbeidsplassinum, í oyruni.

AÐALFUNDUR

Ársaðalfundur Starvsmannafelagsins

verður leygardagin 4. mars 2017 kl. 13.00 í Smæruni,
J.H. Schrøtersgøta 7, Tórshavn.

Skrá fyri aðalfundin:

- Frásøgn formansins frá farna ári og virki felagsins framyvir.
- Framløga av grannskoðaðum roknskapum til góðkenningar.
- Møguligar lógarbroytingar
- Møgulig uppskot frá limum og nevnd.
- Ásetan av limagjöldum.
- Val av 2 nevndarlimum og 2 tiltakslimum
- Val av grannskoðara og tiltakslimi.
- Ymiskt.

4 uppskot eru komin inn til nevndarlimir:

Alma Hansen

tannrøktari, Tannlæknastovan hjá Tórshavnar kommunu

Björg Jacobsen

marknaðarsamskipari, Føroya Tele

Rúni Lisberg

dekkari, Strandfaraskip Landsins

Svend Áge Seloy

medioteknikari, Landssjúkrahúsið

Gestarøðari:

Thomas Milsted

aðalskrivari í Stresstænkietanken

Limir, sum vilja hava uppskot til umrøðu á aðalfundinum og møgulig lógaruppskot, mugu senda nevndini hesi í seinasta lagi **leygardagin 25. februar 2017.**

SAMLAGS

TRYGGINGARGRUNNURIN

Ársaðalfundur í Samlagstryggingargrunni
Starvsmannafelagsins verður

**hósdagin 23. februar 2017,
kl. 19.00**

í hølum felagsins

J.H. Schrøtersgøta 9, Tórshavn.

Skrá:

- Frásøgn um virki grunnsins í farna roknskaparári.
- Framløga av grannskoðaðum ársrokniskapi til góðkenningar.
- Viðtøkubroytingar.
- Val av nevndarlimum.
- Ymiskt.

Limir sum vilja hava uppskot til umrøðu á aðalfundinum og møgulig lógaruppskot, mugu senda nevndini hesi í seinasta lagi **hósdagin 16. februar 2017.**

Nevndin

Vit kjósa Ársins Álitisfólk

Hevur tú hug at kjósa títt álitisfólk til Ársins Álitisfólk 2017?

Seinastu nógvu árin hevur Starvsmannafelagið kosið Ársins Álitisfólk á aðalfundi felagsins.

Hetta tí felagið metir, at arbeiðið sum álitisfólk gera, er av stórum týdningi. Bæði fyri felagið, limirnar og stovnsleiðslurnar. Eitt arbeiði, ið kanska ikki altíð verður nóg væl virðismett.

Vit heita á limir okkara um at senda okkum uppskot um, hvønn tey meta eigur at verða kosin Ársins Álitisfólk.

Tá ið Ársins Álitisfólk verður valt, leggur nevndin m.a. dent á hesi kriteriini:

- Royndir sum álitisfólk
- Virkin í fakfelagshøpi
- Arbeitt fyri at verja rættindi og skyldur hjá starvsfólki/felagi.

Í uppskotinum skal stutt verða greitt frá hví tit halda at tað fólk, ið tit skjóta upp, skal fáa heiðurin at verða kosið Ársins Álitisfólk.

Send felagnum ein teldupost ella eitt bræv við uppskoti tykkara, so hetta er felagnum í hendi í seinasta lagi trýggjar dagar áðrenn aðalfundin, sum verður 4. mars.

Tað er nevnd felagsins, ið tekur avgerð um hvør fær heiðurin. Nevndin tilskilar sær rætt til sjálv at koma við uppskoti, um hvør skal gerast Ársins Álitisfólk, um hon heldur tað verða neyðugt.

TEMA
Almenn
lönarskipan

FELAGS LÓNARSKIPAN: Hverki stjórin á Lónardeildini ella figgjarmálaráðharrin vilja siga stórvegis um sjálvar sáttmálasamráðingarnar í heyst. Men tey eru spent upp á, um ein nýggj lønarskipan kann verða liðug til ta tíð. Ein lønarnevnd skal royna at finna semju um tilmæli til eina felags lønarskipan fyri allan tann almenna arbeiðsmarknaðin.

Tekstur: Ingolf S. Olsen og Sveinur Tróndarsson / Myndir: Fotostudio/Finnur Justinussen

Felags lønarskipan í væntu

Í Figgjarmálaráðnum eru tey spent upp á nýggja sáttmálasamráðingarmfarið, sum byrjar í heyst, tó at fyrireikingar til ítøkiligu samráðingarnar ikki eru farnar í gongd enn.

Jan Mortensen tók við sum nýggjur stjóri á Lónardeildini hjá Figgjarmálaráðnum 1. november í fjør og hevur síðani verið við til at enda onkrar av samráðingunum, sum hoyra til sáttmálaskeiðið, ið nú rennur út.

Samráðingarnar tá verða sostatt

hansara fyrstu við tey stóru feløgini, har karmurin fyri alt tað almenna lønarakið vanliga verður lagdur.

Nýggj lønarskipan

Ein nýggj lønarskipan kann tó fara at gera samráðingarnar hesaferð nógv øðrvísi enn fyrr, um tað eydnast at fáa semju um eina felags lønarskipan fyri allan tann almenna arbeiðsmarknaðin.

Ein sjev manna nevnd er mannað við umboðum frá fakfeløgum og arbeiðsgevarum, og nevndin skal royna

at fáa semju um eitt tilmæli til eina slíka felags lønarskipan.

Talan verður í so fall um eitt veruligt arbeiðsmarknaðarligt nýbrot, sum grundleggjandi fer at broyta grundarlagið undir samráðingunum og samráðingarmannagongdirnar á almenna føroyska arbeiðsmarknaðinum.

Tí sentralt í einari felags lønarskipan verður ein felags lønartalva fyri allan tann almenna arbeiðsmarknaðin.

framhald ///

Almenn lönarskipan

/// Um tað er hetta man vil, og semja fæst um eina slíka, fer tað at lætta munandi um samráðingarnar í framtíðini, heldur Jan Mortensen.

– Enn vita vit ikki, hvat fer at koma burturúr ella fyri tann skyld, um nakað veruligt kemur burtur úr arbeiðnum hjá nevndini. Men kann man finna nøkur øki, sum feløgini eru felags um, og sum tey síggja, at tað ber til at loysa í felag, so ger tað sjálvsagt samráðingarnar eitt sindur lættari, sigur Jan Mortensen.

Ymiskar lönir

Í summum feløgum hevur leingi valdað misnøgd um, at almenn starvsfólk við útbúgvingum á sama stigi ofta kunnu hava rættiliga ymiskt lönarlag, alt eftir hvørjum felag, tey eru limir í, tí sáttmálarnir hjá feløgnum eru so ymiskir.

Ofta eru ongi logisk argument fyri, at slíkir munir kunnu vera millum sáttmálarnar, annað enn at soleiðis hevur tað søguliga sæð altíð verið.

Men at fáa slíkar ójavnar burtur við einari felags lönarskipan/lönartalvu er ikki sum at siga tað, tí tað krevur millum annað viðurkenning frá starvsbólum, ið liggja høgt í lön samanborið við aðrar starvsbólkar á sama útbúgvingarstigi.

Ein felags lönartalva, har allar almennar lönir verða settar eftir somu mátum – parametrum – fer rættiliga vist eisini at merkja, at starvsfelagar innan sama starvsból, við somu útbúgving og í sama fakfelag, kunnu fara at verða ymiskt lønt, alt eftir hvørjar arbeiðsfunksjónir tey hava.

– Einasta staðið, sum eg veit um, at man hevur gjørt nakað við hatta, sum onkur kanska vil kalla vanbýti, er í nøkrum enskum kommunum, har man hevur gjørt nøkur modell at meta størvini eftir, og í Reykjavík, har man beinleiðis hevur implementerað eitt modell, sum er baserað upp á hasi tingini. Har meta tey størvini upp á ein nýggjan máta – útbúgving er eitt mát, ábyrgd eitt annað, kompleksitetur eitt

Kristina Háfoss, fíggharmálaráðharri, væntar onga kollvelting í heyst, men vónar at ein felags lönarskipan við einari skiftistíð á nøkur ár fer at skapa meira gjøgnumskygni og meira rættvísi í almennum lönunum.

triðja og so framvegis. Øll hesi mátini tilsamans eru so við til at avgera, har í lönartalvuni eitt starvsfólk skal innplaserast, greiðir Jan Mortensen frá.

Hann leggur dent á, at differensiering av hesum slag kann vera trupul at fáa semju um og at fáa implementerað.

– Og fyri tað, at man kanska verður samdur um nøkur høvuðsprinsipp, so merkir tað ikki, at alt verður broytt eftir einum degi, sigur hann.

Gomul hugsan

Fakfeløg á almenna arbeiðsmarknaðinum hava í nógv ár arbeitt við hugsanini um eina felags lönarskipan. Eisini Starvsmannafelagið, sum hevur havt hetta sum stevnu síðani 2003 – onkuntíð frammalaga á skránni, aðrar tíðir minni sjónligt.

Seinast felagið veruliga hevði málið frammi var í 2012. Í semjuni, sum tá varð gjørt ímillum Starvsmannafelagið

„Fyri tað, at man kanska verður samdur um nøkur høvuðsprinsipp, so merkir tað ikki, at alt verður broytt eftir einum degi,“ /JAN MORTENSEN

ONGIN SKAL NIÐUR Í LØN

– Um arbeiðið at gera eina nýggja felags lønarskipan fyri allan tann almenna arbeiðsmarknaðin eydnast, fara samráðingarnar í heyst sannlíkt at verða lagaðar til eina slíka skipan. Men tá má arbeiðsgevarasiðan eisini hava viljan at rinda tað, ein slík skipan kostar.

Tað sigur Súni Selfoss, formaður í Starvsmannafelagnum.

– Tað ringasta, sum kann henda, er, um arbeiðsgevarasiðan – Fíggjarmálaráðið og Kommunala Arbeiðsgevarafelagið – frammanundan sigur, at ein nýggj lønarskipan onki má kosta. Tí so er hon deyðadømd í føðingini.

– Okkara útgangsstøði er, at ongin av okkara limum skal niður í løn, og tað kann eg ímynda mær er stóðan hjá hinum feløgnum eisini. Men eg vil mæla til, at arbeiðið at gera eina felags lønarskipan fer í gongd við tí máli at finna eina góða skipan, sum allir partar kunnu góðtaka, uttan at treytir um kostnað verða settar frammanundan, sigur Súni Selfoss.

Skipan við avbjóðingum

Hann vónar annars, at tað fer at eydnast at gera eina felags almenna lønarskipan, sum seinastu 15 árin hevur verið eitt av hjartamálunum hjá Starvsmannafelagnum.

Men hann ásannar samstundis, at ein felags lønarskipan eisini fer at hava stórar avbjóðingar við sær bæði inni í einstøku fakfeløgnum og í samanspælinum millum fakfeløgin.

– Eg ímynda mær, at í eini felags lønarskipan skulu øll stórv innplaserast í lønartalvuna, eftir at tey eru vektað eftir onkrum frymli. Tað kann so merkja, at fólk við somu útbúgving í sama felag, kanska enntá á sama arbeiðsplássi, í onkrum førum fáa ymiska løn.

– Ímillum feløgin kann tað eisini hugsast at elva til stríð, tá starvsbólkar, sum søguliga hava havt ymiskt lønarlag, í einari felags lønarskipan verða javnstillaðir, tí útbúgvingarstøðið, arbeiðskompleksitetur og annað eru tað sama.

– Afturat hesum eru tað helst onkur feløg, sum óttast, at samráðingarrætturin verður gingin ov nær við einari felags lønarskipan, tí hvat skal man tá samráðast um sum einstakt felag? Tað verður jú onkursvegna eitt sindur av LO gjøgnum bakdyrnar, sigur Súni Selfoss.

– Men júst við øllum hesum hugsaðu avbjóðingum og møguligu stríðsmálum í huga er tað so ómetaliga týðningarmikið, at forarbeiðið er frágingið so væl sum møguligt. Tí er tað eisini ein stór ábyrgd, sum verður lögð á nevndina, sum skal royna at finna semjuna um eina felags lønarskipan, sigur formaðurin í Starvsmannafelagnum. /

og KAF (Kommunala Arbeiðsgevarafelagið), var tað eitt sjálvstøðugt punkt, at partarnir skuldu fara undir at samráðast um eina felags lønarskipan.

Onki hendi tó tá, men tá Kristina Háfoss, fíggjarmálaráðharri, fyri einum góðum ári síðani gjørði sína fyrstu sáttmálasemju við Føroya Pedagogfelag, kom tað at standa í einum protokollati,

framhald ///

Felags lønarskipan

/// at ein nevnd skuldi setast at kanna almenna lønarlagið, bæði sum heild og hjá einstökum starvsbólkkum. Eisini skuldi nevndin kanna móguleikar fyri at skipa eina felags lønarskipan á almenna arbeiðsmarknaðinum.

Og tað er hetta arbeiðið, ið nú nakað seinkað fer í gongd.

– Tey hava arbeitt við hesum á Lønardeildini í ráðnum. Havi sjálf verið við á innleiðandi fundunum innanhýsis og á felagsfundi saman við umboðum fyri fakfeløgini. Vónandi fer nevndin skjótt til verka og verður arbeiðið liðugt til heystar, so verður úrslitið – serliga um tað verður ein semja – sjálvsagt partur av grundarlagnum undir sáttmálasamráðingunum tá. Ætlanin er í øllum førum, at nevndin verður liðug við sítt arbeiði í ár, sigur Kristina Háfoss.

Gjøgnumskygni og rættvísi

Tað verður ein sjeymannanevnd, sum skal royna at finna eina semju um eitt tilmæli. Nevndin er mannað av trimum umboðum fyri arbeiðsgevarasíðuna - tvey frá Fíggjarmálaráðnum og eitt frá KAF – og trimum umboðum fyri fakfeløgini. Hesi seks umboðini hava so valt eina forkvinnu fyri nevndina, sum eitur Súsanna Olsen.

– Tað er mín vón, at man røkkur eini semju um eina felags lønartalvu og eina meira gjøgnumskygda, meira tíðarhóskandi og kanska eisini meira rættvísa lønarskipan hjá tí almenna.

– Eitt sum gongur nógv aftur, tá eg tosi við ymsar fakkólkar, er, at tey ofta samanbera seg við onnur, og tað er onki löggið í tí. Tað, sum so kanska er trupulleikin í dag við at savna sáttmálarnar í eina felags lønarskipan, er júst tað, at teir eru so ymiskir. Teir hava ymiskar arbeiðstíðarreglur og ymiskar lønartalvur, har summi liggja høgt, longu tá tey eru bachelorar, meðan onnur liggja lágt, tá tey eru bachelorar, fyri síðani at liggja høgt, tá tey eru master og so framvegis.

– Tí er tað ringt at samanbera ver-

Mynd: Jens Kristian Vang

Jan Mortensen, nýggi stjórin á Lønardeildini, er spentur upp á samráðingarnar til heystar, nú tær kanska verða tengdar at arbeiðnum at gera eina felags lønarskipan fyri allan tann almenna arbeiðsmarknaðin.

andi sáttmálar, men endamálið við einari felags lønarskipan er sum sagt at fáa meira gjøgnumskygni og vónandi eisini, at fólk fara at kenna tað meira rættvíst, har sum tey blíva innplaserað í lønartalvuni, sigur hon.

Skiftistíð

Fíggjarmálaráðharrin væntar tó onga kollvelting á øllum økjum viðvíkjandi samráðingunum í heyst. Undir øllum

umstøðum má roknast við einari skiftistíð á eitt áramál, heldur hon.

– Fáa vit eina semju, fara vit miðvíst at arbeiða fram ímóti, at ymisku starvsfólkini verða innplaserað í eina felags lønartalvu, men alt hendir ikki eftir eina samráðing. Fáa vit hol á, fer tað tó yvir tíð at bera til at fáa eina betri skipan fyri allar partar, sigur Kristina Háfoss. /

„Ein greiðari skipan, har tey, sum gera sama arbeiði, fáa somu løn, og eisini at fólk vita, hví tey fáa júst ta lønina“ /JÓGVAN PHILBROW

LÆRARAR OG NÁMSFRØÐINGAR ÓSAMDIR

Herálvur Jacobsen, formaður í Føroya Lærarafelag og Jógvan Philbrow, formaður í Pedagogfelagnum, síggja als ikki tað sama, tá teir hyggja at ætlanini um eina felags lønarskipan. Námsfrøðingarnir hava stórar vónir til hana, meðan lærararnir ikki síggja nakran fyrimum, sum er verður at nevna

Tað kann ivaleyst fara at gerast ein tungur burður hjá Fíggjarmálaráðnum – og teimum feløgum, sum vilja hava hana – at fáa eina nýggja felags lønarskipan ígjøgnum í bræði. Í øllum førum, um vónirnar skulu byggjast á útsagnirnar hjá formonnum í Pedagogfelagnum og Føroya Lærarafelag. Hesi bæði feløgin hava havt „samanstoytir“, tá tað snýr seg um løn fyri sama arbeiði, og kanska er tað ikki so lægið, at tað felagið, sum stendur til at vinna nakað, tekur undir við einari felags lønarskipan, meðan hitt felagið ikki sær tað stóra í tí.

Tað snýr seg nú ikki at vinna ella tapa, men allíkavæl vil tað kanska kennast so, um úrslitið er, at ein lønarbólkur fer upp í løn, meðan hin einki fær. Ella uppافتur verri, um annar fer niður og eingin fær meira í løn.

Jógvan sær fyrimumir

Formaðurin í Pedagogfelagnum dylir ikki fyri, at nýggja felags lønarskipanin hevur verið eitt mál fyri hansara felag í nógv ár nú.

Hann sær tað sum ein greiðan fyrimum, um løntakarinn fær somu løn, um hann útbúgvingarliga hevur somu tyngd, sum ein sum viðkomandi arbeiðir undir liðini á. Og um man ger tað sama. T.d. hevur somu ábyrgd.

Jógvan Philbrow vil ikki beinleiðis inn á, hvussu ein slík skipan skal skrúvast saman, men hann heldur tó fleiri fyrimumir vera við henni.

– Eftir okkara tykki er tað ein greiðari skipan, har tey, sum gera sama arbeiði, fáa somu løn, og eisini at fólk vita, hví tey fáa júst ta lønina tey fáa, sigur Jógvan Philbrow.

Hóast hann sjálvur talar fyri einari slíkari skipan, sum hann heldur vera rættari enn tann, sum vit hava í dag, har tvey fólk, sum eru í ymiskum fakfeløgum, fáa heilt ymiska løn fyri sama arbeiði. Tað kunnu vera upp í fleiri túsund krónur á muni um mánaðin.

– Tað er stak óheppið í mínum hugaheimi, at tað er munur á, sigur hann.

Ríggar væl sum er

Formaðurin í Lærarafelagnum er hinvegin ikki so spentur uppá eina nýggja felags lønarskipan.

Sambært Herálvi Jacobsen hevur Føroya Lærarafelag í dag ein góðan lønarstiga, og tí dugir hann ikki at síggja tað snilda í einari felags lønarskipan.

– Eg síggi í øllum førum fleiri vansar í henni, og ein av teimum snýr seg um, at skulu lønirnar javnast út, so verður tað onkur sum fer niður í løn heldur enn at onkur fer upp. Tann tankan dámar mær ikki, sigur Herálvur Jacobsen.

Hann heldur tað eisini vera óheppið, at man á henda hátt fer at tosa um eina felags lønarskipan, sum tað einasta rætta, tí tað kann undirgrava frælsið hjá fakfeløgnum at arbeiða fyri sínum limum. Ella í øllum førum avmarka móguleikarnar.

– Spælirúmið hjá fakfeløgnum verður í øllum førum minni, og tí er hetta ikki treytaleyst nakað, sum

vit taka undir við, sigur Herálvur Jacobsen.

Missa vald

Tað er ikki bara Pedagogfelagið, sum hevur sum mál at fáa eina felags lønarskipan.

Starvsmannafelagið hevur, sum nevnt í aðrari grein í blaðnum, í fleiri ár arbeiðt fyri at fáa eina felags lønarskipan, og tað skilir formaðurin í Føroya Lærarafelagi væl.

– Starvsmannafelagið eru eitt øgilega samansett felag, og tí skilji eg í grundini væl, at felagið vil hava eina einfaldari skipan. Hetta er ikki tørvur hjá okkum, tí vit hava eina rættiliga einfalda skipan, sum virkar, sigur Herálvur Jacobsen.

Hann og formaðurin í Pedagogfelagnum eru samdir um, at ein av vansunum við einari felags

lønarskipan kann vera, at fakfeløgin missa vald og ávirkan.

– Tá verður uppافتur meira lagt í fastar karmar, og so verður minni hjá okkum at arbeiða við, tá vit skulu samráðast, sigur Herálvur Jacobsen.

Jógvan Philbrow heldur tó fast við, at tað er ein trupulleiki, at fólk, sum gera tað sama, fáa ymiska løn.

– Summi hava lisið saman; hava havt somu fak og somu undirvísingar, men tá man er liðugur og fer út á arbeiða á sama stovni, er lønin ikki tann sama. Sum stóðan er í lötuni, byrja okkara limir hægri, men tá tíggu ár eru farin, eru teir fleiri 1.000 krónur lægri. Tað er ikki rættvíst, sigur Jógvan Philbrow. /

Tað verður ein av fremstu serfrøðingunum, tá umræður bardagan móti hóttandi fólkasjúkuni strongd, sum verður gestarøðari á aðalfundinum hjá Starvsmannafelagnum 4. mars.

Thomas Milsted er gestarøðari á aðalfundinum

Í meira enn 15 ár hevur Thomas Milsted sett dagsskránna, sum ein av fremstu fyrilestrarhaldarum á økinum í Danmark.

Hann er fyrrverandi leiðari í Center for Stress og Trivsel og í dag aðalskrivari í Stresstænketanken og limur í Tænketanken Lighed i Sundhed. Eisini hevur hann skriva fleiri bókur um strongd og trivnað.

Hann hevur verið við til at menna og finna loysnir, ið skulu skapa betri trivnað fyri starvsfólk, leiðarar og landsins borgarar sum heild.

Umframt at vera ein kapasitetur á økinum, dugir hann sera væl at greiða frá einum truplum evni við livandi og greiðum orðum.

Alt bendir tí á, at vit fáa ein sera spennandi og gevandi fyrilestur, um hóttandi fólkasjúkuna strongd, sum vit øll noyðast at fyrihalda okkum til.

Les meira um Thomas Milsted á:
www.thomasmilsted.dk

Nevndarval í Starvsmannafelagnum

VALSTRÍÐ: Á aðalfundinum í ár fara fyra valevnir at kappast um tveir nevndarsessir, sum skulu mannast av nýggjum.

Tey fyra sum bjóða seg fram eru:

- **Alma Hansen**, tannrøktari, Tannlæknastovan hjá Tórshavnar kommunu
- **Björg Jacobsen**, marknaðarsamskipari, Føroya Tele
- **Rúni Lisberg**, dekkari, Strandfaraskip Landsins
- **Svend Áge Seloy**, medioteknikari, Landssjúkrahúsið

Almenn lønarskipan og førleikamenning

Svend Áge Seloy *valevni til nevndina*

Eg havi nú verið nevndarlimur í Starvsmannafelagnum í tvær setur og hevur hetta verið sera áhugavert arbeiði við nógvum spennandi uppgávum, serliga nú sáttmálasamráðingar aftur standa fyri durum til heystar.

Umframt nevndarformannin eri eg tann einasti í sitandi nevnd, sum hevur verið við til sáttmálasamráðingar tey seinnu árin. Eg haldi, at tær royndirnar kunnu koma væl við, nú vit aftur skulu til samráðingarborðið.

Grundin til at eg havi valt at stilla upp aftur er, at tað eru mál, sum hava mín stóra áhuga, og sum vit ikki eru komin á mál við enn.

Millum tey málini, eg haldi at felagið skal leggast seg eftir í komandi tíðum eru arbeiðið at gera eina almenna lønarskipan og at fáa sáttmálaásetingarnar um førleikamenning at virka.

Almenna lønarskipanin

Tað er sett hol á at fáa eina almenna lønarskipan, soleiðis at øll alment sett verða lønt í mun til førleikar og útbúgving, uttan mun til hvørjum fakfelag tey eru limir í. Og lønin verður tá samansett av grundløn, ábyrgdarløn og førleikaløn.

Eg haldi, at tað er gott at sjøtil verður settur á arbeiðið við eini almennari lønarskipan. Tað eigur ikki at vera avgerandi fyri lønina, hvørjum fakfelagi tú ert í. Grundleggjandi eiga tilsvarandi útbúgvingar at geva tilsvarandi løn. Og tað stóra arbeiði verður helst at finna fram til felagsnevndarnar í eini nýggjari skipan.

Førleikamenning

Førleikamenning kemur í framtíðini at verða ein alsamt størri partur av gerandisdegnum hjá alment settum starvsfólkum. Júst tí seta

vit í Starvsmannafelagnum fokus á førleikamenning, soleiðis at vit ikki missa okkara størv til fólk við hægri útbúgvingum.

Vit hava nógv góðar ásetingar í sáttmálanum um førleikamenning. Trupulleikin er at fáa ásetingarnar at virka í gerandisdegnum, og har har kann tað halta.

Pengar eiga at verða settir av til landsins stovnar at førleikamenna starvsfólkið. Tað er eingin ivi um, at hettar er neyðugt, um reglurnar skulu fáast at virka eftir sínum endamáli. Eisini hettar verður ein stór avbjóðing hjá felagnum.

Eitt fakfelag sum Starvsmannafelagið hevur nógv avbjóðingar fyri framman. Við teimum royndum, sum hesi seks árin í Starvsmannafelagnum hava givið mær, haldi eg, at eg kann vera við til at loysa hesar uppgávurnar.

Góðan aðalfund og gott val.

Nevndarlimirnir verða valdir fyri trý ár í senn.

Valið fer fram á aðalfundinum 4. mars 2017

Fært tú ikki komið ber til at velja talgilt fram til fríggjadagin 3. mars. kl. 15.00
Tú kanst venda tær til Starvsmannafelagið fyri at fáa nærri kunning um hvussu tú velur talgilt.

Á hesi og næstu síðunum kanst tú lesa valgreinar frá teimum fyra, sum bjóða seg fram at manna nevndina hjá Starvsmannafelagnum hesaferð.

Allir limir skulu verða hoyrdir

Rúni Lisberg
valeyvi til nevdina

Góðu limir! Eg havi valt at stilla upp til nevndarvalið í Starvsmannafelagnum, sum verður tann 4. mars 2017. Í hesum sambandi eri eg biðin um at skriva eina valgrein til Starvsblaðið. Eg vil her siga eitt sindur um meg sjálfan.

Eg eri 51 ára gamal og búgvi í Sumba. Eg starvist sum dekkari umborð á Smyrli. Eg eri kommunustýrslimur í Sumbiar Kommunu og er hetta onnur setan hjá mær.

Her havi eg m.a starvast:

Í septembur 1982 byrjaði eg á mínum fyrsta arbeiðsplássi, sum var umborð á norska trolaranum Ole Sætremyr. Eg var tá bert 16 ára gamal. Mær dámdi væl og var eg við trolara í nøkur ár.

Seinni fór eg upp á land at arbeiða og byrjaði við tunnilarbeiði hjá Landsverkfrøðinginum.

Eg arbeiðdi hjá MT-Højgaard í nógv ár, har eg fyri tað mesta arbeiðdi sum sprengileiðari. Uppgávnar vóru nógv og kann eg m.a nevna tunnilin til Eiði 3 verkætlanina hjá SEV, tvær vegagerðir í Nuuk

og eitt stórt minuarbeiði í Fiskifjørðinum í Grønlandi, har eg starvaðist sum framleiðsluleiðari.

Í 2008 fór eg yvir til Sri Lanka at arbeiða. Hetta var í samband við eina stóra havnarútbyggingina í Oluvil, sum MT-Højgaard gjørði fyri Danida. Hetta var stutt eftir herviligu tsunami flóðalduna, ið gjørði stóran skaða nógva staðni, eisini á Sri Lanka. Sum arbeiðsformaður og sprengileiðari stóð eg fyri levering av øllum tí gróti, ið bleiv nýtt til hetta arbeiðið. Eftir 2 ½ ár á Sri Lanka, var mítt arbeiði av, og eg vendi heim aftur.

Í 2010 fekk eg kjans sum dekkari hjá Thor-Shipping. Her silgdi eg við standby-skipunum Ranger og Prosper í útvið 4 ár.

Í november 2015 fór eg í mítt núverandi starv sum dekkari umborð á Smyrli.

Nevndararbeiði

Sum kommunustýrslimur havi eg verið og eri við til at manna ymiskar kommunalar nevndir. Eg var í eini 15 ár nevndarlimur og formaður í Sumbiar Ítróttarfelag. Eisini sat eg nøkur ár í nevdini fyri Arbeiðsmannafelagið Beinisvørð. So nevndararbeiði má eg siga, at eg eri fortróligur við.

Eg eri typan, sum brennir fyri at náa

málum og sum fult og heilt fer eftir tí, sum eg seti mær fyri. Eg havi stilla upp fyri at vera við til at betra umstøðurnar hjá okkara limum.

Serliga fari eg at leggja meg eftir, at allir limir í Starvsmannafelagnum verða hoyrdir. Sjálvt um limirnir í Starvsmannafelagnum hava rímuliga góðar sáttmálar, so er har ymiskt, sum skal betrast, og hetta fari eg at arbeiða fyri. Eg eri vísur í, at tit sum limir hava nóg, sum tit ynskja, at bøtt verður um. Eg vil til eina og hvørja tíð mæta tykkum við opnum sinni, tað verði seg við sáttmálatrupulleikum, góðum ráðum ella hugskotum.

Eg havi longu nú nøkur punktir, sum eg beinanvegin fari at hyggja upp á, um eg komi inn í nevdina.

Men, men, tað eru tit sum limir í Starvsmannafelagnum, sum gera av, hvørji tvey av okkum fyra, sum stilla upp, skulu vera við at manna nevdina tey komandi trý árin. Eitt skulu tit verða 100% vís í, mín partur skal ikki liggja eftir í arbeiðinum at bota um umstøðurnar hjá okkara limum, um tit geva mær hetta álit.

Við bestu ynskjum fyri Starvsmannafelagið og limir tess. Títt valeyvi.

Samanhald og trygd

Bjørg Jacobsen valeyvi til nevdina

Starvsmannafelagið er, við sínum 2000 limum, eitt sterkt og fjølbroytt fakfelag, ið umboðar nógvar fakbólkar innan tað almenna, kommunala, SEV og tey almennu partafeløgini.

Styrkin hjá felagnum eru limirnir, nevndarlimirnir og álitisfólkini, ið dagliga virka fyri at skapa eitt virkið felag til fyrimuns fyri allar limirnar. Nevndin er umboðað av limum, ið virka fyri áhugamálunum hjá øllum limunum. Eg stilli upp til nevndarvalið hjá Starvsmannafelagnum, tí eg vil virka fyri at varðveita styrkina og fjølbroytnið hjá felagnum.

Eg havi verið virkin sum álitisfólk fyri Starvsmannafelagið í 9 ár. Tey síðstu árin havi eg verið felagsálitisfólk, og tí sitið í trímannaálitisfólkunum og samstarvsnevndini á Føroya Tele, har nógvi viðurskiftir, ið hava ávirkan á fyrirkoma og starvsfólk verða viðgjørd. Eisini havi eg sum felagsálitisfólk verið við til sáttmálasamráðingar millum Starvsmannafelagið og Føroya Arbeiðsgevarafelag. Eg havi arbeitt á Føroya Tele í skjótt 10 ár sum ráðgevi, samskipari og nú produktmennari. Eg eri útbúgvinn marknaðarøkonómur og havi tikið akademi í leiðslu.

Míni áhugamál eru grundað á tey árin, vit eru á arbeiðsmarknaðinum, heilt frá fyrsta arbeiðsdegi til vit fara á pensjón og alt har ímillum.

Limur frá 1. degi

Vit hava fakfelagsfrælsi, ið merkir, at eingin kann tvingast og eingin kann noktast í fakfelag. Tí skulu øll, ið verða sett eftir sáttmála við Starvsmannafelagið, fáa í boði at hoyra um limaskap, rættindi, tryggingar og eftirløn fyrsta arbeiðsdag. Álitisfólkini eru tey bestu at fáa hendan boðskapin út til nýggj starvsfólk. Tí skal tað inn í allar

Samanhald

Alma Hansen

valevni til nevdina

Eftir áheitan frá mínum starvsfeløgum havi eg aftur í ár valt at stilla upp til nevdarvalið, ásannandi, at eg fekk eina álitisvátan til seinasta val og havi sitið sum varalimur í nevdini síðani. Tað er tó av áhuga, at eg stilli upp.

Eg eri 54 ár, búgvi á Skála, eigi 3 børn og eitt ommubarn. Arbeiðið sum tannrøktari í barnatannrøktini hjá Tórshavnar Kommunu.

Fakfelagsarbeiði hevur altíð havt mín stóra áhuga. Havi sitið trýggjar setur sum skrivari í nevdini í Tórshavnar kommunala starvsmannafelag (TKST), áðrenn samanleggingina við Starvsmannafelagið (SF); eisini havi eg afturvendandi verið álitisfólk á mínum arbeiðsplássi gjøgnum nógvar ár. Havi eisini verið í onkrum fylgibólki og arbeiðsbólki í SF. Eg meti meg tískil hava góðar førleikar at bjóða meg fram.

At byrgja seg inni, bæði sum samfelag og fakfelag, hevur ikki víst seg at verða ein góður hugsunarháttur. Tað hevur søgan víst okkum. Tíðarandin í lötuni er, at hugsa mest um seg sjálvan. Vit kunnu fara aftur í tíðina

og nevna fleiri dømir um lond, sum hava byrgt seg inni, men eru vaknaði upp aftur til ein kaldan veruleika. Stóri grannin fyri vestan er fyrimyndin fyri hesi hugsan, sjálvt um helmingurin av fólkinum í landinum er ímóti. Eisini er hugsunarhátturin, at fakfeløg skulu hava so líta ávirkan á fólk og samfelag, sum gjørligt.

Vit føroyingar hava í øldir livað í einum samhaldsføstum samfelagi, har tey við vunnnum serrættindum lata meir til samfelagið enn tey, sum ikki eiga henda móguleika. Fyri at deila ágóðar landsins, hava vit verið noydd at skipa okkum í fakfeløg, soleiðis at ognir landsins verða so javnt býttar sum gjørligt.

Starvsmannafelagið er tað stóra felagið, sum eigur at hava eitt vakið eygað við øllum, sum rørir seg í samfelagnum, og at gera vart við seg, nú m.a. brúkaragjöld eru komin á breddan. Vit mugu halda fast við tann góða gamla siðin við samhaldsfesti.

Tað er trupult at taka nakað serstakt mál upp, sum eg vil arbeiða fyri. Vit eru nógvir limir, nógvir fakkbólkar og ymisk áhugamál, og fari eg sjálvsagt at arbeiða fyri allar limirnar og limarøkt yvirhøvar. Tað mest spennandi verður helst arbeiði

við tí nýggju lønarskipanini, sum skundast má undir.

Eg ætli mær at verja vunnin rættindir og annars betra um arbeiðsumstøður limanna. Tørvur er á at eftirmeta og hjálpa fakkbólkunum, sum ikki eru komnir í gongd, so limirnir føla seg meira sum part av felagnum og luttaka meiri aktivt í fakfelagshøpi.

Annars haldi eg framvegis, at tað er tørvur á umsorganardøgum til limirnar, ásannandi, at miðalaldurin hjá limunum er høgur, livialdurin hækkar og verða vit helst longri á arbeiðsmarknaðinum av tí sama. Hetta skal sjálvsagt ikki ávirka vunnur rættindini viðvíkjandi barnsjúkudøgnum.

Á fundum í felagnum, hevur afturvendandi verið borið fram ynski um eina sam-sýning til álitisfólkini, tað verði seg í tíð ella í krónum. Hetta hevur ikki vunnið frama higartil. Eg vil royna at arbeiða fyri hesum, ásannandi, at tað liggur ein eyka byrða á álitisfólkunum í teirra arbeiðsdegi. Tað er ikki tað jaliga, ið verður lagt á herðar teirra, og tað ein ikki nær at avgreiða í arbeiðstíðini, verður gjørt í frítíðini. Hetta týðningarmikla arbeiði sparir felagnum og arbeiðsgevaranum fyri bæði tíð og pengar.

Gott val.

sáttmálar, at álitisfólk skulu kunna um limaskap og upplýsandi tilfar skal gerast til starvsfólkini, so at hettar verður lætt og ómakaleyst.

Broytingar

Broytingar eru blivnar ein natúrligur partur av okkara arbeiðsdegi, búskapurin broytist, tæknin broytist, eftirspurningurin broytist, lógir broytast og rák í samfelagnum broytast. Okkara sáttmálar siga greitt, at álitisfólk skulu takast inn í viðgerðina av broytingunum og á tann hátt hava ávirkan á broytingarnar, áðrenn tær verða framdar. Men ov oftani verða broytingar kunnaðar til álitisfólk eftir at avgerðin er tikin, og eru álitisfólk tí ikki tikin við í viðgerðin av broytingini. Álitisfólk skulu tryggja, at sáttmálin verður hildin og virka fyri góðum samstarvi millum leiðslu og starvsfólk. Tí kunnu álitisfólk hava eina jaliga ávirkan á

eina broyting og tryggja at ein broyting fær røttu viðgerð. Størri fokus skal tí setast á rolluna hjá álitisfólkunum til fyrimuns fyri bæði starvsfólk og arbeiðspláss.

Eftirútbúgving/førleikamenning

Broytingar á einum arbeiðsplássi kunnu krevja, at eitt arbeiðspláss krevur nýggjar førleikar. Tá er neyðugt at starvsfólk skulu eftirútbúgvast ella førleikamennast. Tað er ein fyrimunur fyri arbeiðsplássini at eftirútbúgva og førleikamenna starvsfólk. Hesi starvsfólk hava við sínum royndum uppbyggt sær stóra vitan innan fakið, ið ger, at tey við nýggjum førleikum, skjótari kunnu verða partur av at flyta arbeiðsplássini við tíðini, ið er til fyrimuns fyri bæði starvsfólkið og arbeiðsplássini. Tað er ein uppgáva hjá fakfelagnum at varpa ljós á eftirútbúgving og førleikamenning, ið tryggjar limunum

røttu førleikarnar og harvið sítt virði á arbeiðsmarknaðinum.

Endastig

Nøgðsemi, loyaltetur og førleikamenning hava verið lykloard innan leiðslu í nógvar ár. Hetta fyri at varðveita starvsfólk í starvi longri. Tí avbjóðingin hjá arbeiðsplássinum er, at tað kostar pengar at søkja, seta og upplæra nýggj starvsfólk. Tíðin er komin til at endastigið verður tikið upp til viðgerðar, tí tað er ein fyrimunur fyri eitt arbeiðspláss, at mest loyaltu starvsfólkini við nógvum royndum og førleikum kunnu lønast fyri at hava arbeið har leingi.

Vel meg í nevdina hjá Starvsmannafelagnum 4. mars, og eg vil virka fyri, at tú hevur eitt aktivt fakfelag, sama hvar á starvsleiðini, tú ert.

Gott val og góðan aðalfund.

Útgjöld í sambandi við lívstrygging og hættisligar sjúkur, men helmingurin fór til lokaupphædd.

Tekstur: John Kjær, formaður í Samlagstryggingargrunninum

Nærum tíggu milliúnir útgjöldnar í 2016

Endamálið hjá Samlagstryggingargrunni Starvsmannafelagsins er, vegna limirnar, at umsita inngjöld og keypa eina samlagstrygging, ið fevnir um lívstrygging og aðrar veitingar, sum aðalfundurinn ásetur.

Broytingar henda alla tíðina. Eisini innan tryggingarheimin. Útbóðið av tryggingum broytist og økist í hvørjum, eins væl og tørurin hjá tí einstaka broytist. Neyðugt er at fylgja við hvat hendir og keypa ta vøru, ið samsvarar ynski og tørvi hjá limunum.

Sum er verður met, at tær tryggingar ið grunnurin keypir, samsvara á leið tí, sum limirnir ynskja sær, men alla tíðina verður tó arbeitt við at betra um, so at vit altíð fáa ta bestu – og um møguligt – ódýrastu vøruna.

Samlagstryggingargrunnurin keypir tríggjar tryggingar. Lívstrygging, trygging, ið veitir útgjald við álvarsliga sjúku hjá tí tryggjaða og trygging, ið veitir útgjald við álvarsliga sjúka hjá barni hjá tí tryggjaða.

Hvør einstakur kann sjálvandi eisini keypa sær sínar egnu tryggingar og seta tær saman, sum henni ella honum lystir. Men neyvan er ivi um, at fyri nógv okkara er samlagstryggingin ein sera týðandi partur av samlaða tryggingarhøpinum. Hjá fleiri kanska einasta tryggingin, ið keypt verður, um vit síggja burtur frá vanligum nýtslu-tryggingum sum t.d. húsatryggingum, biltryggingum o.l.

Onkrum kann kanska tykjast óneyðugt við tryggingum, men tað eru eingi ár, har limir í Starvsmannafelagnum ikki hava verið fyri hendingum, ið hava havt við sær tryggingarútgjald.

Og heldur ikki í 2016 eru vit sloppin undan menniskjaligum missi.

Tríggir limir doyði og í fimm førum varð veitt útgjald í sambandi við deyða

John Kjær á aðalfundinum í Samlagstryggingargrunninum í fjør.

hjá hjúnafelaga. Samlaða útgjaldið við deyða var 2,9 milliúnir kr.

Aðalfundurinn 2016 samtykti at broyta tryggingina við hættisliga sjúku, soleiðis at útgjaldið varð sett til 150.000 kr. Sama upphædd um talan so var um lim ella børn hjá limum. Broysingin kom í gildi 1. juli 2016. Áðrenn hetta hevði útgjaldið verið 100.000 kr. til limir og 50.000 til børn.

Í 2016 fingi 10 limir staðfest hættisliga sjúku. Av hesum vórðu fimm staðfestar áðrenn 1. juli og var útgjaldið til hvønn teirra 100.000 kr. Hinar fimm vórðu staðfestar aftaná 1. juli og var útgjaldið tí 150.000 til hvønn.

Ongar hættisligar sjúkur hjá børnum eru fráboðaðar í 2016.

Samlaða útgjaldið við hættisligar sjúkur var 1.250.000 kr.

Yvirlit yvir hvørjar hættisligar sjúkur eru umfataðar av samlagstryggingini, og hvørjar treytir eru galdandi í hesum sambandi, eru at finna á heimasíðuni hjá Tryggingarfelagnum LÍV – www.liv.fo

Gjaldsundantøka varð veitt 8 limum, og kostaði hetta 615.384 kr., meðan 53 limir fingi lokaupphædd útgjaldnað, tilsamans 5.064.063 kr.

Samlaðu útgjöldini hjá Samlags-tryggingargrunninum í 2016 vóru so-
statt 9.829.447 kr.

Fyri tey, ið hava verið fyri skaða, kann tað kanska kennist lægt at til ber at siga, at skaðagongdin hevur verið rímlig. Men so er, um vit seta hana í mun til samlaða limatalið. Einku er tó at ivast í, at besta gongdin hevði verið, um skaðar ikki komu fyri, men tann hjálpin, ið grunnurin veitir, kann – hóast alt – møguliga vera við at linna um hjá teimum, ið hava verið fyri sjúku ella deyða.

Lokaupphæddirnar tyngja um figgarligu orkuna hjá grunninum.

Og soleiðis verður eisini í 2017. 63 limir røkka pensjónsaldur og verður útgjaldið í ár tí oman fyri 6 milliúnir kr.

Tryggingarspurningar kunnu kennast ørkymlandi og tað eru tí nógvir limir, ið venda sær til grunnin við ymsum fyrispurningum. Nógvir av hesum snúgva seg sjálvsagt um ymiskt viðvíkjandi samlagstryggingini, sum – tíverri – ikki røkkur tá umræður at nøkta allan tørv. Grunnurin hevur fleiri tung mál, ið arbeitt verður við, men ásannast má, at tað eru sjúkur, ið ikki eru fataðar av tryggingini og tað tí ikki hevur eydnast at veita øllum útgjald. Eisini hevur verið neyðugt at taka til eftirtektar, at tað eru limir hvørs tryggingarviðurskifti ikki hava verið, sum tey eiga.

Í veruleikanum snúgva flestu fyrispurningarnir seg tó um onnur viðurskifti enn tryggingar. Talan er fyrst og fremst um eftirlønarmál.

Nógvir hava samband við pensjónslógirnar.

Fólk kenna seg ótrygg hvussu hesar koma at ávirkað tey, tá tey røkka eftirlønarsaldur. At svara spurningum um hetta, og um annað, ið hevur við trygging og eftirløn at gera, verður umboð frá LÍV eisini við á aðalfundinum, ið verður í hølunum hjá Starvsmannafelagnum á føðingardeggi felagsins tann 23. februar. /

Hvílandi limur í Starvsmannafelagnum

Limir, ið annaðhvørt gerast arbeiðsleysir, eru í farloyvi uttan lön, ella fara undir útbúgving, kunnu gerast hvílandi limir í Starvsmannafelagnum. Hvílandi limaskapurin hevur við sær at tit varðveita samlagstryggingina og onnur rættindi, so sum avsláttur frá fyrirøkum, ið vit hava gjørt avtalu við, og avsláttur av leigu av húsum okkara.

Samlagstryggingin fevnir um lívstrygging, hjúnafelega-trygging, trygging móti ávísam hættisligum sjúkum umframt trygging móti ávísam hættisligum sjúkum hjá børnum undir 18 ár. Sí heimasíðuna hjá LÍV, www.liv.fo. Eisini fevnir tryggingin um eina lokalupphædd, sum fólk fáa, tá tey verða 67 ár, men henda upphædd verður niðurlaða komandi árin.

Kostnaður fyri at vera hvílandi limur er 100 krónur um mánaðin, og samlagstryggingin kostar 200 krónur um mánaðin.

Teir limir sum rinda limagjald umvegis ALS, mugu sjálvir rinda samlagstryggingina umframt. Hetta er eisini 200 krónur.

■ Um tú ætlar at gerast hvílandi limur, og vil vita hvar hesi gjøld skulu flytast, so verður tú vinarliga biðin um at venda tær til felagið á tlf. **614868** ella við at senda teldupost til starvsmannafelag@starvsmannafelag.fo

Heiðraður fyri ráðstevnur

Súni Selfoss var herfyri kosin ársins ferðavinnuambassadørur 2016. Hetta hendi á tiltaki í Havn, sum m.a. Visit Faroe Islands skipaði fyri.

Súni Selfoss er ein av umleið 80 fólkom í einum færoyskum ambassadørnetverki. Í netverkinum eru fólk, ið sita í altjóða nevndum og feløgum, og sum á ein ella annan hátt hava møguleika at fáa fundir, ráðstevnur og onnur tiltøk til Føroya.

Tað eru umboð fyri Atlantic Airways, Visit Tórshavn og Visit Faroe Islands, ið manna dómsnevndina, ið hevur kosið Ársins Ambassadør í ferðavinnuni.

Í grundgevingunum verður m.a. sagt:

„Súni Selfoss hevur verið ein sera virkin ambassadørur í 2016. Hann hevur skipað fyri tveimum størri ráðstevnum og einum altjóða fundi. Við sínum frámúr „alt-ber-til“ hugburði og síni sera stóru sjónligheit í altjóða fakfelagsrørsluni, var tað nærmast ein sjálfvylgja, at stórir bólkur úr londum rundan um okkum komu á gátt hjá honum og Starvsmannafelagnum. Eisini hevur Súni staðið á odda fyri stásiliga fundarhølinum Smæruni, har millum annað tolkaútgerðin er so góð, at tolkar sjálvir eru farnir at marknaðarføra Føroyar sum eitt frálíkt stað at halda fundir. 187 norðurlenskar gestir hevur Súni megnað at fingið til Føroya, sum koma ymsastaðni úr fakfelagsrørsluni.“

Mangla limirnir álitisfólk?

Limir, ið ikki hava álitisfólk, verða biðin um at venda sær til felagið. Teir limir, ið ikki hava álitisfólk, orsaka av at ov fáir limir eru á deildini, verða biðin um at venda sær til felagið annahvørt á tlf 614868 ella at senda teldupost til:

starvsmannafelag@starvsmannafelag.fo og upplýsa okkum tykkara teldupost-adressu, soleiðis at tit kunnu fáa ymiska kunning frá felagnum.

#VÆLKOMINHEIM

#FLÚGVAFYRIFØROYAR